

Czwartek, 15 września 2022 r.

P9_TA(2022)0324

Istnienie wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Węgry wartości, na których opiera się Unia**Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 15 września 2022 r. w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie stwierdzenia, zgodnie z art. 7 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej, istnienia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Węgry wartości, na których opiera się Unia (2018/0902R(NLE))**

(2023/C 125/28)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej (TUE), w szczególności jego art. 2, art. 4 ust. 3 i art. 7 ust. 1,
 - uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej (zwaną dalej „Kartą”),
 - uwzględniając europejską konwencję praw człowieka i załączone do niej protokoły,
 - uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka,
 - uwzględniając międzynarodowe traktaty ONZ i Rady Europy dotyczące praw człowieka,
 - uwzględniając listę kontrolną dotyczącą praworządności przyjętą przez Komisję Wenecką na jej 106. sesji plenarnej w Wenecji 11–12 marca 2016 r.,
 - uwzględniając komunikat Komisji z 11 marca 2014 r. pt. „Nowe ramy UE na rzecz umocnienia praworządności” (COM(2014)0158),
 - uwzględniając swoją rezolucję z 12 września 2018 r. w sprawie wniosku wzywającego Radę do stwierdzenia, zgodnie z art. 7 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej, istnienia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Węgry wartości, na których opiera się Unia ⁽¹⁾,
 - uwzględniając swoje rezolucje z dnia 16 stycznia 2020 r. ⁽²⁾ i z dnia 5 maja 2022 r. ⁽³⁾ w sprawie trwających wysłuchań na mocy art. 7 ust. 1 TUE dotyczących Polski i Węgier,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 8 lipca 2021 r. w sprawie naruszeń prawa UE i praw obywateli LGBTIQ na Węgrzech w wyniku zmian prawnych wprowadzonych przez parlament węgierski ⁽⁴⁾,
 - uwzględniając poświęcony Węgrom rozdział sprawozdania Komisji na temat praworządności z 2020 r.,
 - uwzględniając art. 105 ust. 5 Regulaminu,
 - uwzględniając opinię przedstawioną przez Komisję Spraw Konstytucyjnych,
 - uwzględniając wstępne sprawozdanie Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (A9-0217/2022),
- A. mając na uwadze, że Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości, jak zapisano w art. 2 TUE oraz Karcie i międzynarodowych traktatach dotyczących praw człowieka, oraz mając na uwadze, że wartości te, które są wspólne dla państw członkowskich, stanowią podstawę praw, z których korzystają osoby mieszkające w Unii;

⁽¹⁾ Dz.U. C 433 z 23.12.2019, s. 66.

⁽²⁾ Dz.U. C 270 z 7.7.2021, s. 91.

⁽³⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2022)0204.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 99 z 1.3.2022, s. 218.

Czwartek, 15 września 2022 r.

- B. mając na uwadze, że jak wynika z art. 49 TUE, który przewiduje, iż każde państwo europejskie może złożyć wniosek o członkostwo w Unii, Unia łączy państwa, które swobodnie i dobrowolnie przystąpiły do wspólnych wartości, o których mowa w art. 2 TUE, przestrzegają tych wartości i zobowiązują się je wspierać, a zatem prawo Unii opiera się na podstawowym założeniu, że każde państwo członkowskie dzieli rzeczony wartości z wszystkimi pozostałymi państwami członkowskimi – i przyjmuje, że państwa te dzielą je z nim ⁽⁵⁾;
- C. mając na uwadze, że założenie to oznacza i uzasadnia istnienie wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi, że wartości te będą uznawane i że w związku z tym prawo UE, które wprowadza je w życie, będzie przestrzegane ⁽⁶⁾;
- D. mając na uwadze, że poszanowanie przez państwo członkowskie wartości zapisanych w art. 2 TUE jest warunkiem korzystania z wszystkich praw wynikających ze stosowania Traktatów wobec tego państwa członkowskiego; mając na uwadze, że każde naruszenie podstawowych wartości UE przez rząd państwa członkowskiego w sposób nieunikniony wiąże się z atakiem na wolność osobistą obywateli, na ich prawa polityczne i socjalne, a także na ich dobrobyt i dobrostan; mając na uwadze, że Węgry same opowiedziały się za wartościami zapisanymi w art. 2 TUE;
- E. mając na uwadze, że zasada lojalnej współpracy, o której mowa w art. 4 ust. 3 TUE, nakłada na Unię i państwa członkowskie obowiązek wzajemnego wspierania się w wykonywaniu zobowiązań wynikających z Traktatów, a same państwa członkowskie zobowiązuje do podejmowania wszelkich właściwych środków ogólnych lub szczególnych w celu zapewnienia wykonania zobowiązań wynikających z Traktatów lub aktów instytucji Unii;
- F. mając na uwadze, że art. 19 TUE, w którym skonkretyzowano potwierdzoną w art. 2 TUE wartość państwa prawnego, powierza zadanie zapewnienia pełnego stosowania prawa UE we wszystkich państwach członkowskich oraz ochrony sądowej praw jednostki na mocy wspomnianego prawa sądom i trybunałom krajowym oraz Trybunałowi Sprawiedliwości ⁽⁷⁾;
- G. mając na uwadze, że wszelkie wyraźne ryzyko poważnego naruszenia przez państwo członkowskie wartości, o których mowa w art. 2 TUE, nie dotyczy wyłącznie państwa członkowskiego, w którym występuje ryzyko, ale wywiera wpływ na pozostałe państwa członkowskie, na ich wzajemne zaufanie, a nawet na charakter samej UE i prawa podstawowe przysługujące obywatelom na mocy prawa Unii;
- H. mając na uwadze, że w przeciwieństwie do art. 258 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) art. 7 TUE nie ogranicza się do obowiązków wynikających z Traktatów, oraz mając na uwadze, że Unia może ocenić, czy istnieje wyraźne ryzyko poważnego naruszenia wspólnych wartości w obszarach leżących w kompetencjach państw członkowskich;
- I. mając na uwadze, że od kilku lat sytuacja na Węgrzech pozostaje nieuregulowana i liczne kwestie wciąż budzą niepokój, a ponadto pojawiają się kolejne, co ma negatywny wpływ na wizerunek Unii, jej skuteczność i wiarygodność w odniesieniu do obrony praw podstawowych, praw człowieka i demokracji na świecie, oraz ukazuje konieczność rozważania tych kwestii poprzez wspólne działania;
- J. mając na uwadze, że po delegacji ad hoc Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych do Budapesztu, która trwała od 29 września do 1 października 2021 r., większość członków delegacji wciąż ma poważne obawy co do stanu demokracji, praworządności i praw podstawowych na Węgrzech; mając na uwadze, że delegacja doszła do wniosku, iż od 2018 roku sytuacja się nie poprawiła, a wręcz pogorszyła;
- K. mając na uwadze, że rząd węgierski lekceważy zasadę pierwszeństwa prawa UE zapisaną w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości, ale występuje do Trybunału Sprawiedliwości, aby zaskarżyć obowiązujące akty europejskie;
- L. mając na uwadze, że w dniu 19 lipca 2022 r. parlament Węgier przyjął rezolucję, w której wezwał do ograniczenia uprawnień Parlamentu Europejskiego oraz do mianowania posłów do Parlamentu Europejskiego zamiast ich wyboru;

⁽⁵⁾ Wyrok z dnia 24 czerwca 2019 r., Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, pkt 42

⁽⁶⁾ Opinia Trybunału z dnia 18 grudnia 2014 r., opinia wydana na podstawie art. 218 ust. 11 TFUE, 2/13, ECLI:EU:C:2014:2454, pkt 168

⁽⁷⁾ Wyrok z 27 lutego 2018 r., Associação Sindical dos Juízes Portugueses przeciwko Tribunal de Contas, C-64/16, EU: C:2018:117, pkt 32.

Czwartek, 15 września 2022 r.

- M. mając na uwadze, że pokojowe współistnienie różnych grup etnicznych pozytywnie wpływa na bogactwo kulturowe i dobrobyt narodu;
- N. mając na uwadze, że blokowanie w Radzie środków ograniczających wobec Rosji podkopuje dążenia Unii do ochrony w Unii i poza jej granicami wartości zapisanych w art. 2 TUE i stwarza problem dla bezpieczeństwa Unii Europejskiej;

Funkcjonowanie systemu konstytucyjnego i wyborczego

- O. mając na uwadze, że 13 lipca 2022 roku w poświęconym Węgrom rozdziale sprawozdania na temat praworządności za 2022 rok Komisja zaznaczyła, że przejrzystość i jakość prac legislacyjnych wciąż budzą obawy, a rząd Węgier bardzo intensywnie wykorzystuje swoje uprawnienia nadzwyczajne, w tym również w dziedzinach niezwiązanych z pandemią COVID-19, na którą się pierwotnie powoływał; mając na uwadze, że nieefektywne wykonywanie przez organy państwowe orzeczeń sądów europejskich i krajowych jest powodem do niepokoju; mając na uwadze, że trusty interesu publicznego otrzymujące znaczne środki publiczne i zarządzane przez członków zarządu blisko związanych z obecnym rządem zaczęły funkcjonować;
- P. mając na uwadze, że w rezolucji z 17 kwietnia 2020 r. w sprawie skoordynowanych działań UE na rzecz walki z pandemią COVID-19 i jej skutkami⁽⁸⁾ Parlament uznał za całkowicie niezgodne z wartościami europejskimi decyzje rządu węgierskiego o przedłużeniu stanu wyjątkowego na czas nieokreślony, o upoważnieniu rządu do bezterminowego sprawowania władzy w drodze dekretów, a także o osłabieniu nadzoru parlamentu węgierskiego w sytuacjach nadzwyczajnych; mając na uwadze, że w zaleceniu z 20 lipca 2020 r. w sprawie krajowego programu reform Węgier na 2022 r., zawierającym opinię Rady na temat przedstawionego przez Węgry w 2020 r. programu konwergencji na 2022 r.⁽⁹⁾ Rada zaleciła dopilnowanie, by jakiegokolwiek środki nadzwyczajne były ściśle proporcjonalne, stosowane tylko przez niezbędny czas i zgodne z europejskimi i międzynarodowymi normami oraz by nie zakłócały działalności gospodarczej, stabilności otoczenia regulacyjnego ani skutecznego zaangażowania partnerów społecznych i zainteresowanych stron w proces kształtowania polityki;
- Q. mając na uwadze, że w drugim wstępnym sprawozdaniu na temat zgodności przyjętym 25 września 2020 r. działająca przy Radzie Europy Grupa Państw przeciwko Korupcji (GRECO) z zadowoleniem przyjęła poprawki w ustawie o Zgromadzeniu Narodowym; ułatwiły one stosowanie przepisów zakazujących posłom podejmowania niektórych rodzajów działalności lub ograniczających taką działalność przez jasne określenie, jakie konsekwencje czekają posłów nieprzestrzegających tych przepisów; mając na uwadze, że w sprawozdaniu stwierdzono jednak również, że niezbędne są bardziej zdecydowane środki mające ulepszyć obowiązujące ramy integralności węgierskiego parlamentu, w szczególności podniesienie poziomu przejrzystości i konsultacji w procesie ustawodawczym (w tym wprowadzenie zasad interakcji z lobbystami), przyjęcie kodeksu postępowania dla posłów (obejmującego w szczególności różne sytuacje mogące prowadzić do konfliktu interesów), dopracowanie zasad zobowiązujących posłów do doraźnego ujawniania potencjalnych konfliktów między działalnością parlamentarną a prywatnymi interesami, ujednoczenie formatu deklaracji majątkowych oraz nowelizacja szerokiego immunitetu poselskiego, a także zapewnienie skutecznego nadzoru nad przestrzeganiem zasad postępowania, konfliktami interesów i oświadczeniami majątkowymi, jak również egzekwowania w tym względzie;
- R. mając na uwadze, że w oświadczeniu z 20 listopada 2020 r. komisarz praw człowieka Rady Europy wezwała parlament węgierski do przesunięcia głosowania nad projektami ustaw w obawie, że szereg propozycji zawartych w skomplikowanym pakiecie legislacyjnym, przedstawionym bez konsultacji i odnoszącym się do kwestii obejmujących funkcjonowanie sądownictwa, prawo wyborcze, krajowe struktury zajmujące się prawami człowieka, nadzór nad funduszami publicznymi oraz prawa człowieka osób LGBTI, może posłużyć do osłabienia demokracji, praworządności i praw człowieka na Węgrzech; mając na uwadze, że w opinii z 2 lipca 2021 r. w sprawie poprawek do konstytucji przyjętych w grudniu 2020 r. przez parlament węgierski Komisja Wenecka odnotowała z zaniepokojeniem, że poprawki do konstytucji uchwalono podczas stanu wyjątkowego i bez konsultacji publicznych, a uzasadnienie liczy zaledwie trzy strony; mając na uwadze, że Komisja Wenecka zaznaczyła także, że art. 6, 9 i 11 dziewiątej poprawki zmieniającej węgierską ustawę zasadniczą, odnoszące się do wypowiedzenia wojny, kontroli nad węgierskimi siłami obrony i „specjalnego porządku prawnego” związanego ze stanem wojny, stanem wyjątkowym i stanem zagrożenia, stanowią zasadniczo, że większość szczegółów zostanie określona w ustawach kardynalnych, co może rodzić poważne pytania o zakres uprawnień państwa w czasie obowiązywania stanów nadzwyczajnych; mając na uwadze, że

⁽⁸⁾ Dz.U. C 316 z 6.8.2021, s. 2.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 282 z 26.8.2020, s. 107.

Czwartek, 15 września 2022 r.

w odniesieniu do likwidacji Krajowej Rady Obrony i powierzenia jej uprawnień rządowi Komisja Wenecka zauważyła, że – chociaż nie jest to sprzeczne ze standardami europejskimi – prowadzi to do skupienia uprawnień kryzysowych w rękach władzy wykonawczej, czego nie można uznać za pozytywny sygnał, zwłaszcza że w uzasadnieniu nie wyjaśniono, dlaczego taka zmiana jest pożądana lub konieczna;

- S. mając na uwadze, że 12 lutego 2021 r. Kongres Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy odnotował ogólnie negatywną sytuację samorządu lokalnego i regionalnego, wynikającą z powszechnego braku zgodności z Europejską kartą samorządu lokalnego, a także wyraził zaniepokojenie wyraźną tendencją ku ponownej centralizacji, brakiem skutecznych konsultacji oraz znaczną ingerencją państwa w funkcjonowanie gmin; mając na uwadze, że Kongres zwrócił również uwagę na pewne niedociągnięcia w sytuacji samorządu lokalnego na Węgrzech, takie jak brak zasobów finansowych dostępnych dla władz lokalnych oraz ich niezdolność do rekrutacji personelu o wysokich kwalifikacjach;
- T. mając na uwadze, że wprowadzane przez lata zmiany w kodeksie wyborczym polegające na modyfikowaniu granic okręgów wyborczych i zasad wyłaniania zwycięzców są niekorzystne dla partii opozycyjnych; mając na uwadze, że 18 października 2021 r. we wspólnej opinii w sprawie zmian wprowadzonych w 2020 r. do prawa wyborczego Komisja Wenecka i działające w OBWE Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR) podkreśliły, że szybkie przyjmowanie przepisów i brak realnych konsultacji publicznych są szczególnie niepokojące, gdy odnoszą się do przepisów wyborczych, których nie należy traktować jak instrumentu politycznego; mając na uwadze, że Komisja Wenecka i ODIHR przedstawiły także główne zalecenie dotyczące zmian w sekcji 3 i sekcji 68 ustawy CLXVII z 2020 r. o zmianie niektórych ustaw odnoszących się do wyborów, przewidujące znaczne ograniczenie liczby jednomandatowych okręgów wyborczych i liczby komitatów, w których każda partia musi wyznaczyć kandydatów jednocześnie, aby móc wystawić krajową listę kandydatów, jak również szereg dalszych zaleceń;
- U. mając na uwadze, że ze względu na demokratyczny charakter naszych społeczeństw zasadnicze znaczenie mają wybory demokratyczne organizowane na równych warunkach; mając na uwadze, że w reakcji na obawy dotyczące uczciwości wyborów i apele społeczeństwa obywatelskiego OBWE postanowiła wysłać pełnoskalową międzynarodową misję obserwacji wyborów w celu obserwacji wyborów powszechnych i referendum, które odbyły się 3 kwietnia 2022 r., co jest rzadkością w odniesieniu do państwa członkowskiego UE; mając na uwadze, że w oświadczeniu o wstępnych ustaleniach oraz wnioskach opublikowanym 4 kwietnia 2022 r. międzynarodowa misja obserwacji wyborów OBWE stwierdziła, że wybory parlamentarne i referendum były dobrze zorganizowane i profesjonalnie zarządzane, cieniem położył się na nich jednak brak równych warunków działania; mając na uwadze, że kandydaci mieli w dużej mierze możliwość swobodnego promowania swoich kandydatur, lecz kampania wyborcza, choć miała charakter konkurencyjny, cechowała się wysoce negatywnym tonem i powszechnym współdziałaniem koalicji rządzącej z rządem, a brak przejrzystości i niewystarczający nadzór nad finansowaniem kampanii przynosiły dodatkowe korzyści koalicji rządzącej; mając na uwadze, że sposobu, w jaki komisje wyborcze i sądy rozpatrzyły wiele sporów wyborczych, nie można uznać za zapewnienie skutecznego środka odwoławczego; mając na uwadze, że w sprawozdaniu końcowym opublikowanym 29 lipca 2022 r. międzynarodowa misja obserwacji wyborów OBWE wskazała, że wiele wcześniejszych zaleceń ODIHR pozostaje w dużej mierze niewdrożonych, co obejmuje również zalecenia dotyczące praw wyborczych, zapobiegania niewłaściwemu wykorzystywaniu zasobów administracyjnych, rozmywania funkcji państwa i partii, wolności mediów, finansowania kampanii i obserwacji wyborów przez obywateli; mając na uwadze, że w przeciwieństwie do dobrych praktyk międzynarodowych węgierskie przepisy dopuszczają odchylenia od średniej liczby wyborców w jednym okręgu wyborczym do 20 %, a wbrew przepisom krajowym węgierski parlament nie dokonał przeglądu granic okręgów wyborczych, które przekroczyły ustalony limit odchylenia po wyborach w 2018 r.; mając na uwadze, że nierówny podział wyborców między okręgami wyborczymi, z odchyleniami od średniej dochodzącymi do 33 %, podważa zasadę równości głosowania;
- V. mając na uwadze, że 24 maja 2022 r. parlament Węgier przyjął 10. poprawkę do ustawy zasadniczej, która umożliwia rządowi ogłoszenie stanu zagrożenia w przypadku konfliktu zbrojnego, wojny lub katastrofy humanitarnej w sąsiednim kraju; mając na uwadze, że parlament zmienił również ustawę o zarządzaniu kryzysowym, umożliwiając rządowi uchylanie ustaw przyjętych przez parlament w drodze dekrétów nadzwyczajnych w każdej dziedzinie w czasie obowiązywania stanu zagrożenia ogłoszonego ze względu na konflikt zbrojny, wojnę lub katastrofę humanitarną w sąsiednim kraju, z możliwością zawieszenia lub ograniczenia korzystania z praw podstawowych w stopniu większym niż dopuszczalny w zwykłych okolicznościach; mając na uwadze, że 8 czerwca 2022 r. parlament Węgier przyjął ustawę VI z 2022 r., która weszła w życie tego samego dnia, w sprawie łagodzenia odczuwalnych na Węgrzech skutków konfliktu zbrojnego i katastrofy humanitarnej w sąsiednim kraju; mając na uwadze, że ustawa ta upoważnia rząd do przedłużenia obowiązywania nadzwyczajnych dekrétów rządowych do czasu, aż uchyli on stan zagrożenia;

Czwartek, 15 września 2022 r.

- W. mając na uwadze, że od czasu jej przyjęcia ustawę zasadniczą zmieniano dziesięć razy; mając na uwadze, że ustawy kardynalne dotyczą 35 zagadnień i obecnie stanowią ponad 300 aktów prawnych przyjętych od 2011 r., często bez konsultacji społecznych, nawet jeśli miały wpływ na prawa podstawowe;
- X. mając na uwadze, że we wspólnym oświadczeniu wydanym w 2013 r. prezesi trybunałów konstytucyjnych Węgier i Rumunii podkreślili szczególną odpowiedzialność spoczywającą na trybunałach konstytucyjnych w krajach rządzonych przez większość dwóch trzecich; mając na uwadze, że zgodnie z czwartą poprawką do ustawy zasadniczej należy uchylić orzeczenia, które Trybunał Konstytucyjny wydał przed wejściem w życie ustawy zasadniczej; mając na uwadze, że w swoich orzeczeniach Trybunał Konstytucyjny Węgier w coraz większym stopniu opiera się na pojęciu tożsamości konstytucyjnej; mając na uwadze, że w orzecznictwie pojęcie tożsamości konstytucyjnej ustala się w poszczególnych przypadkach i że ma ono pierwszeństwo przed ustawą zasadniczą; mając na uwadze, że rząd węgierski coraz częściej zwraca się do Trybunału Konstytucyjnego, aby nie musieć wykonywać wyroków Trybunału Sprawiedliwości UE (TSUE); mając na uwadze, że 18 maja 2022 r. Trybunał Konstytucyjny zablokował referenda w sprawie planów rządu dotyczących budowy kampusu w Budapeszcie dla Uniwersytetu Fudan i przedłużenia zasiłku dla bezrobotnych z obecnych trzech do maksymalnie dziesięciu miesięcy;
- Y. mając na uwadze, że wśród ekspertów umacnia się konsensus, że Węgry nie są już demokracją; mając na uwadze, że według opracowanego przez Uniwersytet w Göteborgu wskaźnika V-Dem Democracy Index za 2019 r. Węgry stały się pierwszym państwem autorytarnym w historii UE; mając na uwadze, że Węgry określono mianem „reżimu hybrydowego” po tym jak utraciły status „częściowo ugruntowanej demokracji” w sprawozdaniu organizacji Freedom House pt. „Narody w czasie przemian” z 2020 r.; mając na uwadze, że Węgry zostały uznane za „wadliwą demokrację” i zajęły 56. miejsce spośród 167 krajów (jedno miejsce w dół w porównaniu z 2020 r.) w indeksie demokracji za 2022 r. sporządzonym przez Economist Intelligence Unit; według opracowanego przez Uniwersytet w Göteborgu wskaźnika V-Dem Democracy Index za 2022 r. w ostatnim dziesięcioleciu Węgry były jednym z państw członkowskich UE o najsilniejszych tendencjach autokratycznych na świecie;

Niezależność sądownictwa i innych instytucji oraz prawa sędziów

- Z. mając na uwadze, że 13 lipca 2022 r. w poświęconym Węgrom rozdziale sprawozdania na temat praworządności z 2022 r. Komisja wskazała, że w odniesieniu do niezależności sądów obawy wyrażone w kontekście procedury przewidzianej w art. 7 ust. 1 TUE, wszczętej przez Parlament Europejski, a także w poprzednich sprawozdaniach na temat praworządności pozostają nierozwiązane, podobnie jak w przypadku odpowiedniego zalecenia wydanego w ramach europejskiego semestru; mając na uwadze, że obawy te dotyczą w szczególności wyzwań, przed jakimi stoi niezależna Krajowa Rada Sądownictwa, która równoważy uprawnienia Prezesa Krajowego Urzędu Sądownictwa, przepisy dotyczące wyboru prezesa Sądu Najwyższego (Kúria), a także możliwość podejmowania decyzji uznaniowych w odniesieniu do mianowań sądowych, awansów, przydziału spraw oraz premii dla sędziów i organów wykonawczych sądu; mając na uwadze, że pod względem skuteczności i jakości system wymiaru sprawiedliwości funkcjonuje dobrze pod względem czasu trwania postępowań i charakteryzuje się ogólnie wysokim poziomem cyfryzacji, a także mając na uwadze, że wynagrodzenia sędziów i prokuratorów nadal rosną stopniowo; mając na uwadze, że 26 sierpnia 2022 r. kilka organizacji społeczeństwa obywatelskiego zwróciło się do ministra sprawiedliwości o rozwiązanie problemów węgierskiego sądownictwa po przeprowadzeniu szeroko zakrojonych konsultacji z ogółem społeczeństwa i ekspertami, w tym samorządowymi i przedstawicielskimi organami wymiaru sprawiedliwości i Komisją Wenecką;
- AA. mając na uwadze, że 23 listopada 2021 r., w wyroku w sprawie w sprawie C-564/19 IS „Illégalité de l’ordonnance de renvoi”, TSUE orzekł, że art. 267 TFUE należy interpretować w ten sposób, iż stoi on na przeszkodzie temu, by sąd najwyższy państwa członkowskiego stwierdził niezgodność z prawem wniosku o wydanie orzeczenia w trybie rejudycjalnym ze względu na to, że postawione pytania nie mają znaczenia dla sprawy i nie są niezbędne do rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym; mając na uwadze, że zasada pierwszeństwa prawa UE wymaga, aby sąd niższej instancji nie uwzględniał takiego orzeczenia krajowego sądu najwyższego; mając na uwadze, że art. 267 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie wszczęciu postępowania dyscyplinarnego przeciwko sędziemu krajowemu z tego powodu, że zwrócił się on do TSUE z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie tego artykułu;
- AB. mając na uwadze, że w oświadczeniu wydanym 14 grudnia 2018 r. komisarz praw człowieka Rady Europy wezwała prezydenta Węgier, aby odesłał do parlamentu pakiet ustawodawczy dotyczący sądów administracyjnych; mając na uwadze, że w opinii z 19 marca 2019 r. w sprawie ustawy o sądach administracyjnych oraz ustawy o wejściu w życie ustawy o sądach administracyjnych i niektórych przepisów przejściowych Komisja Wenecka stwierdziła, że poważnym błędem w systemie organizacyjnym i administracyjnym sądów administracyjnych jest skupienie bardzo szerokich uprawnień w rękach kilku zainteresowanych stron, a także brak skutecznych mechanizmów kontroli i równowagi ograniczających te uprawnienia;

Czwartek, 15 września 2022 r.

- AC. mając na uwadze, że 21 maja 2019 r. w sprawozdaniu sporządzonym w następstwie wizyty na Węgrzech w dniach 4–8 lutego 2019 r. komisarz praw człowieka Rady Europy odnotowała, że szereg reform sądownictwa na Węgrzech po roku 2010 wzbudził obawy dotyczące ich wpływu na niezależność sądownictwa, a w przypadku systemu sądów powszechnych nasuwają się pytania dotyczące skuteczności nadzoru KRS nad przewodniczącym Krajowego Urzędu Sądownictwa w związku z niedawnymi anomaliami zaobserwowanymi w stosunkach między tymi instytucjami sądownictwa w odniesieniu do procedur mianowania; mając na uwadze, że chociaż komisarz z zadowoleniem przyjęła niedawne zmiany w pierwotnych przepisach w sprawie sądów administracyjnych w reakcji na opinię Komisji Weneckiej, nie była przekonana, że zmiany są wystarczające wobec poważnych problemów stwierdzonych przez Komisję Wenecką;
- AD. mając na uwadze, że w 2019 r. parlament Węgier postanowił opóźnić wejście w życie pakietu ustawodawczego dotyczącego sądów administracyjnych, a rząd stwierdził, że zrezygnował z pomysłu wprowadzenia osobnych sądów administracyjnych; mając na uwadze, że kilka ważnych elementów pakietu wprowadzono szeregiem poprawek ustawodawczych przyjętych w latach 2019–2021;
- AE. mając na uwadze, że w oświadczeniu wydanym 28 listopada 2019 r. komisarz praw człowieka Rady Europy wezwała parlament węgierski, aby zmienił projekt ustawy wpływający na niezależność sądownictwa; mając na uwadze, że komisarz uznała, że przepisy umożliwiające organom administracyjnym składanie skarg konstytucyjnych w następstwie niekorzystnych orzeczeń sądów powszechnych budzą obawy co do utrzymania gwarancji sprawiedliwego procesu dla indywidualnych skarżących oraz – w połączeniu z proponowanymi zmianami dotyczącymi kwalifikacji i mianowania sędziów oraz jednolitości orzecznictwa – środki ustawodawcze grożą także ograniczeniem niezależności poszczególnych sędziów w zakresie ich podstawowych obowiązków oraz powstawaniem zbędnych hierarchii w systemie sądownictwa;
- AF. mając na uwadze, że 16 października 2021 r., w opinii w sprawie poprawek do ustawy o organizacji i administracji oraz ustawy o statusie prawnym i wynagrodzeniu sędziów, przyjętych przez parlament Węgier w grudniu 2020 r., Komisja Wenecka powtórzyła zalecenia dotyczące roli przewodniczącego Krajowego Urzędu Sądownictwa z opinii z 2012 r., których władze nie uwzględniły; mając na uwadze, że Komisja Wenecka zaleciła także ustanowienie jasnych, przejrzystych i przewidywalnych warunków dla sędziów delegowanych, którym po okresie delegacji mają być powierzone wyższe stanowiska; mając na uwadze, że Komisja Wenecka przedstawiła szereg zaleceń dotyczących przydzielania spraw, uprawnień przewodniczącego Kúrii do zwiększania liczby członków składów orzekających, orzeczeń w sprawie jednolitości i składu izb w procedurze rozpoznawania skargi na brak jednolitości; mając na uwadze, że Komisja Wenecka zaobserwowała również, że system mianowania przewodniczącego Kúrii wprowadzony poprawkami z 2019 r. może stwarzać poważne ryzyko upolitycznienia i pociągając za sobą istotne konsekwencje dla niezależności sądownictwa lub jej postrzegania przez społeczeństwo, zważywszy zasadnicze znaczenie tego stanowiska w systemie sądownictwa;
- AG. mając na uwadze, że w drugim wstępnym sprawozdaniu na temat zgodności przyjętym 25 września 2020 r. GRECO odnotowała, że nie poinformowano o dalszych postępach dotyczących sędziów oraz trzech pozostałych niewdrożonych zaleceń w tej sprawie oraz że ustalenia GRECO dotyczące uprawnień przewodniczącego Krajowego Urzędu Sądownictwa (odnoszących się do procesu zarówno mianowania lub awansowania kandydatów na stanowiska w sądownictwie, jak i zmiany przydziału sędziów) nadal mają szczególne znaczenie; mając na uwadze, że w odniesieniu do prokuratorów GRECO z zadowoleniem odnotowała wejście w życie poprawek ustawodawczych wprowadzających obowiązek udziału komisarza dyscyplinarnego w postępowaniu dyscyplinarnym, ale nie mogła potwierdzić, czy zastosowano się do jej zalecenia nr 17; mając na uwadze, że nie osiągnięto postępów w odniesieniu do przedłużenia kadencji prokuratora generalnego, szerokiego immunitetu przysługującego prokuratorom oraz opracowania kryteriów przejmowania spraw od podległych mu prokuratorów;
- AH. mając na uwadze, że 15 kwietnia 2021 r. w korespondencji z rządem Węgier specjalny sprawozdawca ONZ ds. niezawisłości sędziów i prawników stwierdził, że mianowanie przewodniczącego Kúrii można uznać za atak na niezależność sądownictwa oraz za próbę podporządkowania sądownictwa władzy ustawodawczej, z pogwałceniem zasady podziału władzy; mając na uwadze, że specjalny sprawozdawca zwrócił również uwagę na fakt, iż przewodniczącego Kúrii wybrano pomimo wyraźnego sprzeciwu Krajowej Rady Sądownictwa, oraz zwrócił uwagę, że decyzję o zignorowaniu negatywnej opinii tego organu można interpretować jako deklarację polityczną większości

Czwartek, 15 września 2022 r.

rzządzającej; mając na uwadze, że według specjalnego sprawozdawcy głównym skutkiem, jeśli nie głównym celem reformy systemu sądownictwa jest osłabienie zapisanej w konstytucji zasady niezależności sądownictwa oraz umożliwienie władzy ustawodawczej i wykonawczej ingerowania w wymiar sprawiedliwości;

- AI. mając na uwadze, że w decyzji z 2 grudnia 2021 r. dotyczącej oczekiwanego wzmoczonego nadzoru nad wykonaniem wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC) w sprawie Gászó przeciwko Węgrom Komitet Ministrów Rady Europy przypomniał, że przedmiotowa grupa spraw dotyczy strukturalnego problemu przewlekłości postępowań cywilnych, karnych i administracyjnych oraz braku skutecznych krajowych środków odwoławczych; mając na uwadze, że Komitet Ministrów z satysfakcją odnotował przyjęcie projektu ustawy wprowadzającej środek wyrównawczy w przypadku nadmiernie długich postępowań cywilnych, ale stanowczo wezwał władze do zapewnienia jego zgodności z europejską konwencją praw człowieka; mając na uwadze, że – ze względu na wagę tej kwestii, jej techniczny charakter i upływ terminu wyznaczonego przez ETPC w wyroku pilotażowym na 16 października 2016 r. – Komitet Ministrów zdecydowanie zachęcił władze do przeanalizowania wszelkich możliwości przyspieszenia planowania;
- AJ. mając na uwadze, że 9 marca 2022 r., w rezolucji tymczasowej dotyczącej zamierzonego szczegółowego nadzoru nad wykonaniem wyroku ETPC w sprawie Baka przeciwko Węgrom, Komitet Ministrów Rady Europy zdecydowanie wezwał władze, aby wzmogły wysiłki na rzecz znalezienia, w ścisłej współpracy z Sekretariatem, sposobów wprowadzenia wymaganych środków w celu zapewnienia, aby decyzja parlamentu o usunięciu z urzędu przewodniczącego Kúrii podlegała skutecznemu nadzorowi ze strony niezależnego organu sądowego zgodnie z orzecznictwem ETPC; mając na uwadze, że Komitet Ministrów ponownie przypomniał również podjęte przez władze zobowiązanie do oceny krajowych przepisów dotyczących statusu sędziów i administracji sądów oraz wezwał je do przedstawienia wniosków z tej oceny, w tym gwarancji i zabezpieczeń chroniących sędziów przed nadmierną ingerencją, aby umożliwić Komitetowi Ministrów pełną ocenę tego, czy rozwiano obawy dotyczące „efektu mrożącego” w odniesieniu do wolności wypowiedzi sędziów spowodowane naruszeniami;
- AK. mając na uwadze, że Węgry zajmują 69. miejsce wśród 139 krajów w rankingu praworządności Rule of Law Index organizacji World Justice Project za 2021 r. (dwa miejsca w dół w porównaniu z poprzednim rokiem) oraz zajmują ostatnie miejsce (31 z 31) w regionie UE, Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu i Ameryki Północnej;

Korupcja i konflikty interesów

- AL. mając na uwadze, że 13 lipca 2022 r. w poświęconym Węgrom rozdziale sprawozdania na temat praworządności z 2022 r. Komisja uznała, że wdrożenie większości środków w ramach strategii antykorupcyjnej na lata 2020–2022 odroczone, nie ogłoszono żadnej nowej strategii oraz że nadal występują niedociągnięcia dotyczące lobbingu i efektu „drzwi obrotowych”, a także finansowania partii politycznych i kampanii; mając na uwadze, że niezależne mechanizmy kontroli są w dalszym ciągu niewystarczające, aby wykrywać korupcję, oraz nadal istnieją obawy dotyczące braku systematycznych kontroli i niedostatecznego nadzoru nad oświadczeniami o stanie majątkowym i oświadczeniami o braku konfliktu interesów, a także braku przepisów dotyczących konfliktu interesów w odniesieniu do trustów interesu publicznego; mając na uwadze, że brak solidnych wyników w dochodzeniach w sprawie zarzutów korupcyjnych dotyczących urzędników wysokiego szczebla i ich bezpośredniego otoczenia nadal stanowi poważny problem, chociaż wszczęto kilka nowych spraw dotyczących korupcji na wysokim szczeblu; mając na uwadze, że brak kontroli sądowej w przypadku decyzji o niewszczytaniu dochodzeń i zaniechaniu ścigania korupcji pozostaje powodem do niepokoju, w szczególności w środowisku, w którym problem zagrożenia klientelizmem, faworyzowaniem i nepotyzmem w administracji publicznej wysokiego szczebla pozostaje nierozwiązany;
- AM. mając na uwadze, że w odpowiedziach na pytania wymagające odpowiedzi na piśmie do komisarza Johannes Hahna na temat wysłuchania z 11 listopada 2019 r. w sprawie absolutorium dla Komisji za 2018 r. Komisja stwierdziła, że w latach 2014–2020 na Węgrzech przyjęto i wdrożono stawki ryczałtowe korekty finansowej po horyzontalnym audycie zamówień publicznych, w którym stwierdzono szereg niedociągnięć w funkcjonowaniu systemu zarządzania i kontroli w odniesieniu do kontroli postępowań o udzielenie zamówienia publicznego;
- AN. mając na uwadze, że w zaleceniu z 12 lipca 2022 r. w sprawie krajowego programu reform Węgier na 2022 r. oraz zawierającym opinię Rady na temat przedstawionego przez Węgry programu konwergencji na 2022 r. Rada zaleciła Węgrom wzmocnienie ram antykorupcyjnych, w tym przez zwiększenie skuteczności działań prokuratorskich i poprawę dostępu do informacji, oraz zwiększenie niezależności sądów, a także poprawę jakości i przejrzystości procesu decyzyjnego przez skuteczny dialog społeczny, utrzymywanie kontaktów z pozostałymi zainteresowanymi stronami i regularne oceny skutków, jak również poprawę konkurencji w dziedzinie zamówień publicznych;

Czwartek, 15 września 2022 r.

- AO. mając na uwadze, że 10 czerwca 2021 r. w sprawozdaniu z działalności za 2020 rok Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) zalecił, by Komisja odzyskała 2,2 % wypłat z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych oraz Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich za lata 2016–2020; mając na uwadze, że jest to najwyższy odsetek płatności, które mają zostać odzyskane, spośród wszystkich państw członkowskich, i znacznie przewyższa średnią wynoszącą 0,29 %; mając na uwadze, że dopuszczono się nadużyć finansowych w odniesieniu do unijnych funduszy rozwojowych przydzielonych Węgrom; wyraża ubolewanie, że wraz z korupcją na dużą skalę nastąpił wzrost nierówności społecznych, niepewności i ubóstwa, co nie tylko skutkuje większą niepewnością w społeczeństwie, lecz także stanowi naruszenie praw podstawowych
- AP. mając na uwadze, że w listopadzie 2021 r. Komisja Europejska wystosowała do Węgier pismo, w którym zwróciła uwagę na problemy z niezależnością sądownictwa, nieskutecznym ściganiem korupcji oraz niedociągnięciami w zamówieniach publicznych, które mogą stwarzać ryzyko dla interesów finansowych UE; mając na uwadze, że w piśmie do Węgier Komisja opisała problemy systemowe i niepociąganie do odpowiedzialności osób winnych korupcji, zadając władzom węgierskim 16 szczegółowych pytań dotyczących takich kwestii jak konflikt interesów, beneficjenci funduszy unijnych i gwarancje kontroli sądowej ze strony niezależnych sądów; mając na uwadze, że pomimo tych obaw Komisja opóźniła stosowanie rozporządzenia w sprawie warunkowości w zakresie praworządności⁽¹⁰⁾ do kwietnia 2022 r.;
- AQ. mając na uwadze, że 5 kwietnia 2022 r. przewodnicząca Komisji ogłosiła, że komisarz do spraw budżetu i administracji Johannes Hahn poinformował węgierskie władze, iż Komisja planuje zrobić kolejny krok i formalnie zastosować rozporządzenie w sprawie warunkowości w zakresie praworządności, głównie z powodu obaw dotyczących korupcji; mając na uwadze, że Komisja wszczęła w końcu – w drodze pisemnego powiadomienia z 27 kwietnia 2022 r. – formalne postępowanie przeciwko Węgrom na mocy rozporządzenia w sprawie warunkowości w zakresie praworządności; mając na uwadze, że 20 lipca 2022 r. Komisja postanowiła poinformować Węgry o zamiarze przedstawienia wniosku dotyczącego decyzji wykonawczej Rady i umożliwić im przedstawienie uwag;
- AR. mając na uwadze, że 6 kwietnia 2022 r. Komisja podjęła decyzję o wysłaniu dodatkowego wezwania do usunięcia uchybienia w celu zapewnienia należytej transpozycji dyrektywy 2014/24/UE w sprawie zamówień publicznych⁽¹¹⁾, dyrektywy 2014/23/UE w sprawie udzielania koncesji⁽¹²⁾ oraz dyrektywy 2014/25/UE w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych⁽¹³⁾; mając na uwadze, że zdaniem Komisji prawo węgierskie umożliwia szersze stosowanie wyjątków ze względów bezpieczeństwa i w przypadku umów subsydiowanych za pomocą korzyści podatkowych, przy czym wyjątki takie prowadzą do szerszego wyłączenia zamówień z obowiązków wynikających z prawa UE; mając ponadto na uwadze, że Komisja uważa także, że zmiany w węgierskim prawie górniczym przewidujące możliwość przyznawania koncesji górniczych bez przejrzystych procedur przetargowych są sprzeczne z zasadą przejrzystości;
- AS. mając na uwadze, że 19 maja 2022 r. Komisja podjęła decyzję o skierowaniu do Węgier wezwania do usunięcia uchybienia w związku z nieprawidłową transpozycją dyrektywy (UE) 2017/1371 w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii⁽¹⁴⁾;
- AT. mając na uwadze, że w drugim wstępnym sprawozdaniu na temat zgodności przyjętym 25 września 2020 r. GRECO odnotowała, że Węgry w sposób zadowalający wdrożyły lub uwzględniły tylko pięć z osiemnastu zaleceń zawartych w czwartym sprawozdaniu oceniającym, oraz stwierdziła, że całościowo niski poziom zgodności z zaleceniami pozostaje „ogólnie niezadowalający”;
- AU. mając na uwadze, że Węgry postanowiły nie uczestniczyć we wzmocnionej współpracy w zakresie ustanowienia Prokuratury Europejskiej ani w pogłębionej współpracy między prokuraturami w UE;

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2020/2092 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie ogólnego systemu warunkowości służącego ochronie budżetu Unii (Dz.U. L 433 I z 22.12.2020, s. 1).

⁽¹¹⁾ Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 65.

⁽¹²⁾ Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 1.

⁽¹³⁾ Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 243.

⁽¹⁴⁾ Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 29.

Czwartek, 15 września 2022 r.

- AV. mając na uwadze, że w przeglądzie technicznym sprawozdania na temat stanu ochrony węgierskiego elementu transgranicznego dziedzictwa światowego „Fertő/Neusiedlersee Cultural Landscape” z maja 2021 r. Międzynarodowa Rada UNESCO ds. Zabytków i Obiektów stwierdziła, że projekt „Sopron Fertő Lake Resort” w przedstawionej wielkości i postaci naruszyłby autentyczność i integralność transgranicznego obszaru dziedzictwa światowego;
- AW. mając na uwadze, że Węgry zajmują 73. miejsce spośród 180 krajów i terytoriów, które uwzględnia wskaźnik postrzegania korupcji opracowywany przez organizację Transparency International za 2021 r. (jedno miejsce w dół w porównaniu z poprzednim rokiem) i że ich ranking obniża się stale od 2012 r.;

Ochrona prywatności i danych

- AX. mając na uwadze, że w sprawozdaniu z wyjazdu sporządzonym w następstwie delegacji ad hoc Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych do Budapesztu, która odbyła się 29 września–1 października 2021 r., wyrażono obawy dotyczące braku zabezpieczeń w dziedzinie nadzoru w obowiązujących przepisach, bez prawdziwych mechanizmów kontroli i równowagi i środków odwoławczych; mając na uwadze, że wyrażono obawy dotyczące domniemanego wykorzystania oprogramowania szpiegującego Pegasus stworzonego przez NSO Group i wzmoczonej inwigilacji aktywistów, dziennikarzy, prawników i polityków przez państwo;
- AY. mając na uwadze, że w lipcu 2021 r. portal dochodzeniowy Direkt36 ujawnił, na podstawie uzyskanej w wyniku wycieku bazy danych, że ok. 300 obywateli węgierskich, w tym niezależnych dziennikarzy, właścicieli mediów, prawników, polityków, przedsiębiorców krytykujących rząd i byłych urzędników państwowych, inwigilowano w latach 2018–2021 za pomocą oprogramowania Pegasus; mając na uwadze, że w uwagach wstępnych dotyczących nowoczesnego oprogramowania szpiegującego opublikowanych 15 lutego 2022 r. Europejski Inspektor Ochrony Danych stwierdził, że powszechne wykorzystanie oprogramowania szpiegującego o wysokim stopniu zaawansowania, takiego jak Pegasus, może powodować bezprecedensowe zagrożenia i szkody nie tylko dla praw podstawowych i wolności, lecz także dla demokracji i praworządności, zarysował szereg środków i gwarancji służących ochronie przed bezprawnym stosowaniem oprogramowania szpiegującego i stwierdził, że najskuteczniejszym wariantem ochrony podstawowych praw i wolności byłby zakaz tworzenia i wdrażania w UE oprogramowania szpiegującego o możliwościach systemu Pegasus; mając na uwadze, że media prorządowe na Węgrzech prawie nigdy nie donosiły o systemie Pegasus;
- AZ. mając na uwadze, że w decyzji z 9 marca 2022 r. dotyczącej oczekiwanego szczegółowego nadzoru nad wykonaniem wyroku ETPC w sprawie Szabó i Vissy przeciwko Węgrom Komitet Ministrów Rady Europy przypomniał, że przedmiotowa sprawa dotyczy naruszenia prawa skarżących do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego oraz korespondencji, ze względu na węgierskie przepisy dotyczące środków tajnego nadzoru związanych z bezpieczeństwem narodowym, które nie były wystarczająco precyzyjne, skuteczne i kompleksowe w odniesieniu do nakazania i wykonania tych środków oraz ewentualnego zadośćuczynienia za nie; mając na uwadze, że Komitet Ministrów podkreślił ponadto, że tajny nadzór należy uznać za działanie wysoce inwazyjne, potencjalnie naruszające prawa do wolności wypowiedzi i prywatności oraz zagrażające podstawom społeczeństwa demokratycznego, a jednocześnie przypomniał, że w odpowiedzi na wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka władze ogłosiły w 2017 r. potrzebę reformy ustawodawczej; mając na uwadze, że Komitet Ministrów z poważnym zaniepokojeniem zauważył, że proces legislacyjny jest nadal na wstępnym etapie, a władze nie przedstawiły żadnych innych istotnych zmian, i w związku z tym zdecydowanie wezwał je, aby pilnie przyjęły środki niezbędne do pełnego dostosowania ustawodawstwa krajowego do wymogów europejskiej konwencji praw człowieka, ustanowiły harmonogram procesu legislacyjnego i przedstawiły mu projektu wniosku ustawodawczego;

Wolność wypowiedzi, w tym pluralizm mediów

- BA. mając na uwadze, że 13 lipca 2022 r. w poświęconym Węgrom rozdziale sprawozdania na temat praworządności z 2022 r. Komisja stwierdziła, że należy wzmocnić funkcjonalną niezależność i skuteczność Organu ds. Mediów oraz że dalsze kierowanie znaczących ilości reklam państwowych do mediów prorządowych tworzy nierówne warunki działania w krajobrazie medialnym; mając na uwadze, że media publiczne funkcjonują w złożonym systemie instytucjonalnym wśród obaw dotyczących ich niezależności redakcyjnej i finansowej, a pracownicy mediów nadal borykają się z wyzwaniem związanym z prowadzeniem działalności, w tym z inwigilacją dziennikarzy śledczych; mając na uwadze, że dostęp do informacji publicznej jest nadal utrudniony ze względu na stan zagrożenia;

Czwartek, 15 września 2022 r.

- BB. mając na uwadze, że 15 lipca 2022 r. Komisja postanowiła skierować sprawę przeciwko Węgrom do Trybunału Sprawiedliwości za naruszenie unijnych przepisów telekomunikacyjnych w związku z decyzją Węgierskiej Rady ds. Mediów o odrzuceniu wniosku Klubrádió o wykorzystanie widma radiowego z nader wątpliwych powodów; mając na uwadze, że Komisja stwierdziła, że wydana przez węgierską Radę ds. Mediów odmowa odnowienia praw stacji Klubrádió była nieproporcjonalna i nieprzejrzysta, a węgierską ustawę o mediach krajowych zastosowano w tym konkretnym przypadku w sposób dyskryminujący, z naruszeniem dyrektywy (UE) 2018/1972 z dnia 11 grudnia 2018 r. ustanawiającej Europejski kodeks łączności elektronicznej⁽¹⁵⁾ oraz z naruszeniem wolności wypowiedzi;
- BC. mając na uwadze, że 11 września 2018 r. powstała Środkowoeuropejska Fundacja Prasy i Mediów (KESMA); mając na uwadze, że konsolidacja ponad 470 środków masowego przekazu w KESMA zmniejszyła przestrzeń dostępną dla mediów niezależnych i opozycyjnych oraz ograniczyła obywatelom węgierskim dostęp do informacji; mając na uwadze, że fundusze wydawane na media publiczne i KESMA wykorzystuje się do celów propagandy rządowej i dyskredytowania opozycji oraz organizacji pozarządowych (NGO); mając na uwadze, że manipulacje własnością mediów, zawłaszczanie państwowych organów regulacyjnych i niezależnych mediów, zapewnianie dochodów z reklam rządowych i udzielanie koncesji to metody, za pomocą których środowisko medialne może być wypaczane w sposób korzystny dla rządu i które są już powielane w innych częściach Europy;
- BD. mając na uwadze, że w wyroku z 8 października 2019 r. w sprawie Szurovecz przeciwko Węgrom ETPC stwierdził naruszenie wolności wypowiedzi w związku z brakiem dostępu mediów do ośrodków dla cudzoziemców ubiegających się o azyl; mając na uwadze, że nadal nie przeprowadzono nadzoru nad wykonaniem tego wyroku;
- BE. mając na uwadze, że w wyroku z 3 grudnia 2019 r. w sprawie Scheiring i Szabó przeciwko Węgrom i w wyroku z 2 grudnia 2021 r., w sprawie Szél przeciwko Węgrom ETPC stwierdził naruszenia wolności wypowiedzi w odniesieniu do prezentacji transparentów w parlamencie Węgier; mając na uwadze, że nadal nie przeprowadzono nadzoru nad wykonaniem tych wyroków;
- BF. mając na uwadze, że 20 stycznia 2020 r., w wyroku w sprawie Kétfarkú Kutya Párt przeciwko Węgrom, ETPC stwierdził, że doszło do naruszenia wolności wypowiedzi w związku z nałożeniem kary na partię polityczną za udostępnienie mobilnej aplikacji, która umożliwia głosującym fotografowanie, anonimowe przesyłanie do internetu i komentowanie nieważnych głosów oddanych podczas referendum w sprawie imigracji w 2016 r.; mając na uwadze, że nadal nie przeprowadzono nadzoru nad wykonaniem tego wyroku;
- BG. mając na uwadze, że w oświadczeniu wydanym 23 marca 2020 r. przedstawiciel OBWE ds. wolności mediów wyraził zaniepokojenie przepisami węgierskiego projektu ustawy o reakcji na pandemię COVID-19, które mogły negatywnie wpłynąć na informowanie o pandemii przez media;
- BH. mając na uwadze, że w wyroku z 26 maja 2020 r. w sprawie Mándli i in. przeciwko Węgrom ETPC stwierdził naruszenie wolności wypowiedzi w związku z zawieszeniem akredytacji dziennikarskich skarżących w parlamencie Węgier; mając na uwadze, że nadal nie przeprowadzono nadzoru nad wykonaniem tego wyroku;
- BI. mając na uwadze, że zwolnienie 24 lipca 2020 r. redaktora naczelnego najważniejszego węgierskiego portalu informacyjnego Index.hu doprowadziło do grupowej rezygnacji ponad 70 dziennikarzy, którzy potępiali oczywiste ingerencje rządu i presję, jaką rząd wywierał na ich ośrodek medialny;
- BJ. mając na uwadze, że według finansowanego przez Komisję i opublikowanego w lipcu 2020 r. pierwszego przeglądu „Mapping Media Freedom” spośród wszystkich krajów europejskich kryzys związany z COVID-19 miał prawdopodobnie największy wpływ na wolność mediów na Węgrzech, gdzie problemy pogłębiły się i pojawiły się nowe kwestie; mając na uwadze, że przyjęte w trakcie stanu wyjątkowego na Węgrzech nowe przepisy przeciwko rozpowszechnianiu „fałszywych” lub „zniekształconych” informacji spowodowały niepewność i autocenzurę wśród środków masowego przekazu i podmiotów medialnych;
- BK. mając na uwadze, że w memorandum w sprawie wolności wypowiedzi i wolności mediów na Węgrzech opublikowanym 30 marca 2021 r. komisarz praw człowieka Rady Europy wskazała, że istnienie organu regulacyjnego ds. mediów, który nie jest wolny od kontroli politycznej, oraz trwała i stronnicza interwencja państwa na rynku mediów wywołały łącznie efekt osłabienia warunków pluralizmu mediów i wolności słowa na Węgrzech; mając na uwadze, że komisarz doszła również do wniosku, że swobodna wymiana polityczna i swobodna wymiana różnorodnych opinii – warunki wstępne rozwoju społeczeństw demokratycznych – zostały poważnie ograniczone, zwłaszcza poza stolicą;

⁽¹⁵⁾ Dz.U. L 321 z 17.12.2018, s. 36.

Czwartek, 15 września 2022 r.

- BL. mając na uwadze, że w oświadczeniu sporządzonym po wizycie na Węgrzech 15–22 listopada 2021 r. specjalna sprawozdawczyni ONZ ds. promocji i ochrony prawa do wolności wyrażania opinii oraz wolności wypowiedzi stwierdziła, że ingerencje Węgier w sektorze mediów w ostatnim dziesięcioleciu mogą stwarzać ryzyko dla praw człowieka w nadchodzących wyborach; mając na uwadze, że specjalna sprawozdawczyni doprecyzowała, że – przez wywieranie wpływu na organy regulacji mediów, udostępnianie znacznych funduszy państwowych na wsparcie mediów prorządowych, ułatwianie rozwoju i ekspansji mediom przyjmującym prorządową linię redakcyjną, a także ostracyzm wobec mediów i dziennikarzy wypowiadających się krytycznie na temat rządu – władze proaktywnie przekształciły sektor mediów i w swoim dążeniu do „równowagi” osłabiły różnorodność, pluralizm i niezależność mediów;
- BM. mając na uwadze, że 4 kwietnia 2022 r. w oświadczeniu o wstępnych ustaleniach oraz wnioskach wydanym w następstwie wyborów parlamentarnych i referendum międzynarodowa misja obserwacji wyborów OBWE stwierdziła, że tendycyjność i brak równowagi w monitorowanych relacjach medialnych oraz brak debat między głównymi kandydatami znacznie utrudniły wyborcom świadome decyzje; mając na uwadze, że 29 lipca 2022 r. międzynarodowa misja obserwacji wyborów OBWE podkreśliła w swoim sprawozdaniu końcowym, że szeroko zakrojone rządowe kampanie reklamowe i stronnicze relacje w mediach publicznych i wielu mediach prywatnych dają partii rządzącej wszechobecną platformę do prowadzenia kampanii;
- BN. mając na uwadze, że 8 kwietnia 2022 r. węgierskie Krajowe Biuro Wyborcze orzekło o niezgodności z prawem ogólnokrajowej kampanii organizacji pozarządowych wzywającej wyborców do oddawania głosów nieważnych w referendum w sprawie dostępu dzieci do informacji dotyczących orientacji seksualnej i tożsamości płciowej i nałożyło kary grzywny na 16 różnych węgierskich organizacji pozarządowych uczestniczących w kampanii referendalnej;
- BO. mając na uwadze, że Węgry zajmują 85. miejsce spośród 180 krajów i terytoriów objętych światowym rankingiem wolności prasy organizacji Reporterzy bez Granic za rok 2022, a w analizie dotyczącej regionu Europy–Azji Centralnej wymieniane są jako jeden z krajów, w których zastrzono drakońskie przepisy wymierzone w dziennikarzy;

Wolność nauki

- BP. mając na uwadze, że w wyroku z 6 października 2020 r. w sprawie C-66/18, Komisja przeciwko Węgrom (Enseignement supérieur), TSUE orzekł, że nakładając środki przewidziane w 76 ust. 1 lit. a) i b) ustawy nr CCIV z 2011 r. o krajowym szkolnictwie wyższym, że zmianami, Węgry uchybiły zobowiązaniom ciążącym na nich na mocy art. 13, art. 14 ust. 3 i art. 16 Karty, art. 49 TFUE i art. 16 dyrektywy 2006/123/WE dotyczącej usług na rynku wewnętrznym⁽¹⁶⁾, a także Porozumienie ustanawiające Światową Organizację Handlu; mając na uwadze, że Uniwersytet Środkowoeuropejski musiał opuścić Budapeszt;
- BQ. mając na uwadze, że w październiku 2018 r. rząd węgierski postanowił usunąć studia nad społeczno-kulturową tożsamością płci z listy programów magisterskich kwalifikujących się do uzyskania akredytacji i finansowania publicznego;
- BR. mając na uwadze, że 2 lipca 2019 r. węgierski parlament przyjął poprawki do szeregu ustaw w sprawie systemu instytucjonalnego oraz finansowania badań, rozwoju i innowacji, pozbawiając w ten sposób autonomii Akademię Nauk; mając na uwadze, że 31 sierpnia 2020 r. kierownictwo węgierskiego Uniwersytetu Sztuk Teatralnych i Filmowych (SZFE) złożyło rezygnację w proteście przeciwko narzuceniu władz mianowanych przez rząd; mając na uwadze, że Ministerstwo Technologii i Innowacji mianowało pięciu członków nowej rady nadzorczej, odrzucając kandydatury zaproponowane przez senat uczelni; mając na uwadze, że dwie trzecie z 33 fundacji zarządzania aktywami interesu publicznego wykonujących obowiązki publiczne, utworzonych do końca 2021 r., będzie zarządzać instytucjami szkolnictwa wyższego będącymi wcześniej w gestii państwa;
- BS. mając na uwadze, że 2 lipca 2021 r. w opinii w sprawie zmian konstytucji przyjętych przez Parlament Węgier w grudniu 2020 r. Komisja Wenecka podkreśliła potrzebę ponownego rozważenia art. 7 dziewiątej poprawki odnoszącego się do art. 38 konstytucji i wprowadzającego w ustawie zasadniczej fundację zarządzania aktywami interesu publicznego wykonujące obowiązki publiczne; mając na uwadze sugestię Komisji Weneckiej, że fundacje te powinny być regulowane przepisami ustawowymi, jasno określającymi wszystkie odpowiednie obowiązki w zakresie

⁽¹⁶⁾ Dz.U. L 376 z 27.12.2006, s. 36.

Czwartek, 15 września 2022 r.

przejrzystości i rozliczalności odnoszące się do zarządzania ich funduszami (publicznymi i prywatnymi), a także właściwe gwarancje niezależności odnoszące się do składu i funkcjonowania rady nadzorczej; mając na uwadze, że Komisja Wenecka zaznaczyła również, iż takie przepisy powinny uwzględniać istotną rolę uniwersytetów jako miejsc zapewniających wolność i swobodną wymianę myśli i że powinny przewidywać wszystkie właściwe środki w celu zapewnienia należytych gwarancji niezależności akademickiej i autonomii instytucjonalnej;

BT. mając na uwadze, że w oświadczeniu sporządzonym po wizycie na Węgrzech 15–22 listopada 2021 r. specjalna sprawozdawczyni ONZ ds. promocji i ochrony prawa do wolności wyrażania opinii oraz wolności wypowiedzi wezwała władze węgierskie do skutecznej ochrony wolności nauki oraz poszanowania praw wykładowców i studentów w kontekście zagrożenia dla autonomii naukowców stwarzanego przez prywatyzację uczelni publicznych;

Wolność wyznania

BU. mając na uwadze, że 21 grudnia 2018 r. ogłoszono kompleksową poprawkę do ustawy o kościołach z 2011 r.; mając na uwadze, że według rządu węgierskiego dało to społecznościom wyznaniowym prawną możliwość ubiegania się przed sądem stołecznym w Budapeszcie o status stowarzyszenia religijnego, zarejestrowanego kościoła lub zorganizowanego kościoła; mając na uwadze, że nie wprowadzono jeszcze nadzoru nad wykonaniem wyroku ETPC w sprawie Magyar Keresztény Mennonita Egyház i in. przeciwko Węgrom, w którym stwierdzono naruszenie prawa do wolności zrzeszania się w świetle prawa do wolności religii ze względu na wyrejestrowanie kościołów;

BV. mając na uwadze, że w opinii z 2 lipca 2021 r. w sprawie zmian konstytucji przyjętych przez parlament węgierski w grudniu 2020 r. Komisja Wenecka zawarła zalecenie, aby system szkół publicznych zapewniał obiektywny i pluralistyczny program nauczania, w którym unika się indoktrynacji i dyskryminacji z wszelkich względów oraz respektuje przekonania rodziców oraz ich swobodę wyboru między edukacją religijną i niereligijną;

BW. mając na uwadze, że 13 lipca 2022 r. Komisja wskazała w poświęconym Węgrom rozdziale sprawozdania na temat praworządności z 2022 r., iż nadal wywierana jest presja na organizacje społeczeństwa obywatelskiego; mając na uwadze, że 27 lipca 2022 r. kilka organizacji społeczeństwa obywatelskiego wskazało, iż w przedstawionym przez rząd projekcie ustawy, która zmieniałaby zasady konsultacji publicznych „w celu osiągnięcia porozumienia z Komisją Europejską”, zawarto jedynie wstępne rozwiązania; mając na uwadze, że Komisja zwróciła również uwagę na fakt, iż zwiększenie udziału społeczeństwa w stanowieniu prawa jest ważnym celem, ale wymagałoby przede wszystkim rzeczywistej woli rządu, realnego wdrożenia istniejących przepisów i znacznie skuteczniejszych gwarancji niż te zawarte w projekcie ustawy;

Wolność zrzeszania się

BX. mając na uwadze, że w wyroku z 18 czerwca 2020 r. w sprawie C-78/18 Komisja przeciwko Węgrom (przejrzystość stowarzyszeń) TSUE stwierdził, że przyjmując przepisy⁽¹⁷⁾ ustawy nr LXXVI z 2017 r. o przejrzystości organizacji otrzymujących wsparcie z zagranicy, Węgry wprowadziły dyskryminacyjne i nieuzasadnione ograniczenia darowizn zagranicznych na rzecz organizacji społeczeństwa obywatelskiego, z naruszeniem zobowiązań wynikających z art. 63 TFUE oraz art. 7, 8 i 12 Karty; mając na uwadze, że 18 lutego 2021 r. Komisja podjęła decyzję o skierowaniu do władz węgierskich wezwania do usunięcia uchybienia, ponieważ uznała, że nie podjęły wystarczających środków, aby zastosować się do wyroku; mając na uwadze, że 20 lipca 2021 r. Komisja stwierdziła w dotyczącym Węgier rozdziale sprawozdania na temat praworządności z 2021 r., że parlament węgierski uchylił tę ustawę i wprowadził nowe przepisy dotyczące kontroli legalności mające zastosowanie do społeczeństwa obywatelskiego oraz że organizacje społeczeństwa obywatelskiego krytycznie nastawione do rządu nadal są obiektem presji; mając na uwadze, że systematyczny demontaż praworządności, demokracji i praw podstawowych doprowadził do skurczenia się przestrzeni dla partii opozycyjnych i społeczeństwa obywatelskiego, związków zawodowych i grup interesów oraz wyeliminował pole do dialogu i konsultacji;

⁽¹⁷⁾ Przepisy, które nakładają obowiązki w zakresie rejestracji, zgłaszania i jawności na określone kategorie organizacji społeczeństwa obywatelskiego korzystających bezpośrednio lub pośrednio ze wsparcia zagranicznego przekraczającego określony próg i które przewidują możliwość stosowania sankcji wobec organizacji niewywiązujących się z tych obowiązków.

Czwartek, 15 września 2022 r.

- BY. mając na uwadze, że przyjęcia nowej ustawy nie poprzedzały konsultacje publiczne oraz nie przeprowadzono bezpośrednich konsultacji z organizacjami pozarządowymi, wbrew zaleceniu Komisji Weneckiej z 20 czerwca 2017 r., zgodnie z którym konsultacje publiczne powinny obejmować w miarę możliwości wszystkie organizacje społeczeństwa obywatelskiego, na których status, finansowanie lub sfery działalności wpłynie wejście w życie tych przepisów; mając na uwadze, że zgodnie z nową ustawą organizacje te mogą podlegać regularnym kontrolom finansowym ze strony Państwowej Izby Obrachunkowej; mając na uwadze, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego niepokoją się, że Państwowa Izba Obrachunkowa, której główną funkcją jest monitorowanie wykorzystania środków publicznych, a nie darowizn prywatnych, zostanie użyta do wywarcia na nie dodatkowej presji; mając na uwadze, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego ostrzegają, że za pomocą nowej ustawy o takich organizacjach państwo ingeruje w autonomię stowarzyszeń i organizacji ustanowionych na podstawie prawa do zrzeszania się i w prywatność obywateli występujących w obronie interesu publicznego oraz że ustawa szkodzi wolności wypowiedzi i społeczeństwa demokratycznego jako całości; mając na uwadze, że 17 maja 2022 r. Państwowa Izba Obrachunkowa rozpoczęła kontrole kilkudziesięciu organizacji pozarządowych i zwróciła się do nich o informacje o ich polityce rachunkowości i zarządzania płynnością;
- BZ. mając na uwadze, że 23 lipca 2021 r. ogłoszono, iż państwa będące darczyńcami Europejskiego Obszaru Gospodarczego i grantów norweskich – Islandia, Liechtenstein i Norwegia – nie osiągnęły porozumienia w sprawie wyznaczenia podmiotu, który zarządzałby funduszami na rzecz społeczeństwa obywatelskiego na Węgrzech; mając na uwadze, że w związku z tym w obecnym okresie finansowania nie zostaną wdrożone programy, co przekreśli finansowanie w wysokości 214,6 mln EUR przeznaczone dla Węgier;
- CA. mając na uwadze, że we wspólnej opinii z 17 grudnia 2018 r. w sprawie sekcji 253 ustawy XLI z 20 lipca 2018 r. zmieniającej niektóre przepisy podatkowe i inne powiązane przepisy oraz w sprawie specjalnego podatku imigracyjnego Komisja Wenecka i OBWE/ODIHR stwierdziły, że podatek w wysokości 25 % od wsparcia finansowego dla działań wspierających imigrację na Węgrzech lub od środków finansowych na działalność mającej na Węgrzech siedzibę organizacji prowadzącej działania wspierające imigrację nie spełnia wymogu zgodności z prawem i stanowi nieuzasadnioną ingerencję w prawa do wolności wypowiedzi i zrzeszania się organizacji pozarządowych, do których podatek ten ma zastosowanie;
- CB. mając na uwadze, że w sprawozdaniu z 21 maja 2019 r. sporządzonym po wizycie na Węgrzech od 4 do 8 lutego 2019 r. komisarz praw człowieka Rady Europy podkreśliła, że środki ustawodawcze spowodowały stygmatyzację i obwarowanie sankcją karną działalności społeczeństwa obywatelskiego, która w społeczeństwie demokratycznym powinna być uważana za w pełni zasadną, oraz wywierają stały efekt mrozący na organizacje pozarządowe; zauważyła także, że niektóre z tych przepisów są wyjątkowo niejednoznaczne, arbitralne i niewdrażane w praktyce;
- CC. mając na uwadze, że w sprawozdaniu z 11 maja 2020 r. sporządzonym po wizycie na Węgrzech od 10 do 17 lipca 2019 r. specjalny sprawozdawca ONZ ds. praw człowieka w odniesieniu do migrantów zauważył, że – w wyniku zmian ustawodawczych, ograniczeń finansowych oraz innych środków operacyjnych i praktycznych podjętych przez właściwe – organy organizacje społeczeństwa obywatelskiego zajmujące się prawami migrantów na Węgrzech napotykają liczne przeszkody w wykonywaniu legalnej i ważnej działalności; mając na uwadze, że specjalny sprawozdawca ONZ zauważył również, że wiele organizacji społeczeństwa obywatelskiego stało się celem kampanii oszczerstw, a w niektórych przypadkach wszczęto dochodzenia administracyjne lub karne;

Prawo do równego traktowania, w tym prawa osób LGBTIQ

- CD. mając na uwadze, że 13 lipca 2022 r. w poświęconym Węgrom rozdziale sprawozdania na temat praworządności za 2022 r. Komisja stwierdziła, że węgierski komisarz ds. praw podstawowych zyskał więcej kompetencji, lecz jego wiarygodność zmalała w związku z obawami o jego niezależność; mając na uwadze, że w sprawozdaniu i zaleceniach z wirtualnej sesji Podkomitetu ds. Akredytacji, która odbyła się od 14 do 25 marca 2022 r., Globalny Sojusz Krajowych Instytucji Praw Człowieka zalecił, aby status komisarza ds. praw podstawowych obniżono do poziomu B, gdyż podkomitet nie otrzymał pisemnych dowodów niezbędnych do ustalenia, że komisarz skutecznie wykonuje swój mandat w odniesieniu do grup szczególnie wrażliwych, takich jak mniejszości etniczne, osoby LGBTIQ, obrońcy praw człowieka, uchodźcy i migranci, bądź w związku z ważnymi problemami dotyczącymi praw człowieka, takimi jak pluralizm mediów, przestrzeń społeczeństwa obywatelskiego i niezależność sądownictwa; mając na uwadze, że podkomitet jest zdania, że komisarz działa w sposób poważnie osłabiający zgodność z zasadami paryskimi w odniesieniu do standardów obowiązujących krajowe instytucje praw człowieka; mając na uwadze, że podkomitet odnotował także problemy w procesie selekcji i mianowania oraz w relacjach roboczych i współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i obrońcami praw człowieka;

Czwartek, 15 września 2022 r.

- CE. mając na uwadze, że 15 czerwca 2021 r. parlament węgierski przyjął ustawę pierwotnie mającą na celu walkę z pedofilią, która to ustawa, po poprawkach zaproponowanych przez posłów z rządzącej partii Fidesz, zawiera klauzule zakazujące przedstawiania nieletnim homoseksualizmu i zmiany płci; mając na uwadze, że ustawa ta zakazuje omawiania homoseksualizmu i zmiany płci podczas zajęć edukacji seksualnej oraz stanowi, iż zajęcia takie mogą prowadzić tylko zarejestrowane organizacje; mając na uwadze, że zmiany w ustawie o reklamie komercyjnej i ustawie o mediach wymagają, aby reklamy i treści, w których pojawiają się osoby LGBTI, były zaliczane do kategorii V (tj. niezalecane dla nieletnich); mając na uwadze, że wiązanie orientacji seksualnej i tożsamości płciowej z czynami przestępczymi, takimi jak pedofilia, jest niedopuszczalne i prowadzi do dalszej dyskryminacji i stygmatyzacji mniejszości seksualnych; mając na uwadze, że ze względu na krajowe przepisy zakazujące lub ograniczające osobom poniżej 18. roku życia dostęp do treści przedstawiających „odchylenie od samoidentyfikacji zgodnej z płcią metrykalną, zmianę płci lub homoseksualizm” rząd węgierski wydał dekret nakazujący sprzedawcom książek dla dzieci umieszczanie książek i nośników przedstawiających homoseksualizm w „zamkniętym opakowaniu” oraz zabraniający sprzedaży jakichkolwiek książek lub nośników przedstawiających związku jedнопłciowe lub zmiany płci w promieniu 200 m od szkół lub kościołów; mając na uwadze, że wymóg ten zastosowano do książki z opowieściami dla dzieci „Fairyländ is for everyone” [Kraina wróżek jest dla wszystkich] opublikowanej przez wydawnictwo Labriz;
- CF. mając na uwadze, że 2 grudnia 2021 r. Komisja postanowiła wysłać władzom węgierskim uzasadnioną opinię, gdyż uznała, iż przez wprowadzenie obowiązku podawania informacji o rozbieżności w stosunku do „tradycyjnych ról płciowych” Węgry naruszają wolność wypowiedzi autorów i wydawców książek (art. 11 Karty), dopuszczają się bezzasadnej dyskryminacji ze względu na orientację seksualną (art. 21 Karty) oraz niewłaściwie stosują przepisy UE dotyczące nieuczciwych praktyk handlowych zapisane w dyrektywie 2005/29/WE dotyczącej nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym⁽¹⁸⁾;
- CG. mając na uwadze, że 15 lipca 2022 r. Komisja postanowiła pozwać Węgry do TSEU w związku z węgierskimi przepisami mającymi na celu zakazanie lub ograniczenie osobom poniżej 18. roku życia dostępu do treści przedstawiających „odchylenie od samoidentyfikacji zgodnej z płcią metrykalną, zmianę płci lub homoseksualizm”; mając na uwadze, że Komisja uznała, iż przepisy te są w szczególności sprzeczne z dyrektywą 2010/13/UE w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych⁽¹⁹⁾, z dyrektywą 2000/31/WE w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego⁽²⁰⁾, a także z zasadami godności ludzkiej, wolności wypowiedzi i informacji, prawem do poszanowania życia prywatnego, jak również z prawem do niedyskryminacji, zapisanymi, odpowiednio, w art. 1, 7, 11 i 21 Karty; mając na uwadze, że Komisja wskazała również, iż ze względu na powagę tych naruszeń kwestionowane przepisy naruszają również wspólne wartości określone w art. 2 TUE; mając na uwadze, że 22 czerwca 2021 r. 18 państw członkowskich UE podpisało oświadczenie wydane przy okazji posiedzenia Rady do Spraw Ogólnych, w którym sprzeciwiło się przyjęciu wspomnianych przepisów;
- CH. mając na uwadze, że w sprawozdaniu z 21 maja 2019 r. sporządzonym w następstwie wizyty na Węgrzech od 4 do 8 lutego 2019 r. komisarz praw człowieka Rady Europy opisała, jak na Węgrzech następuje regres pod względem równouprawnienia płci i praw kobiet, polityczna reprezentacja kobiet jest uderzająco mała, w polityce rządu sprawy kobiet są ściśle powiązane ze sprawami rodziny, a rząd przestał realizować konkretną strategię na rzecz równouprawnienia płci;
- CI. mając na uwadze, że w oświadczeniu wydanym 29 kwietnia 2020 r. niezależny ekspert ONZ ds. ochrony przed przemocą i dyskryminacją ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową wezwał Węgry do odrzucenia proponowanych przepisów, które odmawiałyby prawa do uznania prawnego i samookreślenia osobom transpłciowym i płciowo nienormatywnym;
- CJ. mając na uwadze, że we wnioskach końcowych z 3 marca 2020 r. dotyczących szóstego sprawozdania okresowego nt. Węgier Komitet Praw Dziecka ONZ wezwał rząd Węgier do działania, przyjęcia strategii oraz zapewnienia informacji i wsparcia na rzecz dzieci wymagających szczególnej troski, w tym do przyjęcia szczególnych środków ukierunkowanych na dziewczęta, dzieci romskie, dzieci ubiegające się o azyl i migrujące oraz dzieci homoseksualne,

⁽¹⁸⁾ Dz.U. L 149 z 11.6.2005, s. 22.

⁽¹⁹⁾ Dz.U. L 95 z 15.4.2010, s. 1.

⁽²⁰⁾ Dz.U. L 178 z 17.7.2000, s. 1.

Czwartek, 15 września 2022 r.

- biseksualne, transpłciowe i interseksualne; mając na uwadze, że komitet wyraził również poważne obawy dotyczące oddzielonych od rodzin i objętych opieką instytucjonalną dzieci z niepełnosprawnościami, niewystarczających środków podejmowanych przez władze węgierskie w celu wyeliminowania opieki instytucjonalnej oraz propagowania dostępu do usług opieki zdrowotnej i rehabilitacji oraz innych zajęć sprzyjających włączeniu społecznemu, przypadków wykorzystywania seksualnego dzieci z niepełnosprawnościami objętych opieką instytucjonalną i znęcania się nad nimi, braku informacji o sytuacji dzieci romskich z niepełnosprawnościami oraz utrzymującej się stygmatyzacji, która spotyka dzieci z niepełnosprawnościami;
- CK. mając na uwadze, że 5 maja 2020 r. parlament Węgier przyjął rezolucję, w której odrzucił ratyfikację Konwencji o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (konwencja stambulska);
- CL. mając na uwadze, że w wyroku z 16 lipca 2020 r. w sprawie Rana przeciwko Węgrom ETPC stwierdził naruszenie prawa do poszanowania życia prywatnego w przypadku transpłciowego mężczyzny z Iranu, który uzyskał azyl na Węgrzech, lecz nie mógł legalnie zmienić w tym kraju płci ani imienia; mając na uwadze, że w decyzji z 10 czerwca 2022 r. dotyczącej oczekiwanego szczegółowego nadzoru nad wykonaniem wyroku Komitet Ministrów Rady Europy z niepokojem zauważył, iż władze węgierskie nie podjęły żadnych środków w celu stworzenia odpowiedniego rozwiązania dla obywateli państw trzecich osiedlonych zgodnie z prawem i ubiegających się o prawne uznanie płci; mając ponadto na uwadze, że w maju 2020 r. parlament Węgier przyjął przepisy, które uniemożliwiają węgierskim osobom transpłciowym prawne uznanie płci;
- CM. mając na uwadze, że w oświadczeniu z 14 czerwca 2021 r. komisarz praw człowieka Rady Europy wezwała węgierskich parlamentarzystów, aby odrzucili projekt poprawek zakazujących omawiania orientacji seksualnej i tożsamości płciowej oraz różnorodności w tym zakresie; mając na uwadze, że w opinii z 13 grudnia 2021 r. w sprawie zgodności z międzynarodowymi standardami praw człowieka ustawy nr LXXIX z 2021 r. zmieniającej niektóre ustawy o ochronie dzieci Komisja Wenecka stwierdziła, że trudno byłoby uznać te poprawki za zgodne z europejską konwencją praw człowieka i międzynarodowymi standardami praw człowieka, oraz wezwała władze węgierskie do uchylecia szeregu przepisów;
- CN. mając na uwadze, że w opinii z 2 lipca 2021 r. w sprawie zmian konstytucji przyjętych przez parlament węgierski w grudniu 2020 r. Komisja Wenecka zaleciła, aby poprawki konstytucyjnej określającej małżeństwo jako związek jednego mężczyzny i jednej kobiety orani uzupełnienia stanowiącego, że „matką jest kobieta, ojcem mężczyzna”, nie traktować jako okazji do wycofania obowiązujących przepisów w sprawie ochrony osób, które nie są heteroseksualne, ani do zmiany tych przepisów w sposób niekorzystny dla takich osób; mając na uwadze, że Komisja Wenecka zaleciła również, aby poprawki konstytucyjne interpretowano i stosowano – zwłaszcza przy projektowaniu przepisów wykonawczych – w sposób zapewniający gruntowne wdrożenie zasady niedyskryminacji z jakichkolwiek przyczyn, w tym ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową; mając na uwadze, że dalej zauważono potrzebę uchylecia poprawki stanowiącej, że „Węgry chronią prawo dzieci do samoidentyfikacji zgodnej z ich płcią metrykalną” lub jej zmiany w sposób zapewniający, aby jej skutkiem nie było odmawianie osobom transpłciowym prawa do uznania prawnego ich nabytej tożsamości płciowej;
- CO. mając na uwadze, że w opinii z 18 października 2021 r. w sprawie ustawy o równym traktowaniu i promowaniu równości szans oraz w ustawie o komisarzy ds. praw podstawowych, przyjętych przez parlament węgierski w grudniu 2020 r., Komisja Wenecka stwierdziła, że istnieją zagrożenia związane z połączeniem organów ds. równości z krajowymi instytucjami ds. praw człowieka, wynikające m.in. z różnych tradycji, procedur prawnych i podejść, jakie mogą stosować takie podmioty, a także zauważyła, że kolizja kompetencji już przysługujących komisarzowi ds. praw podstawowych na mocy ustawy nr CXI oraz kompetencji nabywanych przez niego jako następcę węgierskiego Organu ds. Równego Traktowania wyraźnie unaocznia zagrożenia mogące podważyć skuteczność jego działań w zakresie promowania równości i zwalczania dyskryminacji;
- CP. mając na uwadze, że w oświadczeniu z 13 stycznia 2022 r. komisarz praw człowieka Rady Europy stwierdziła, że decyzja rządu węgierskiego o przeprowadzeniu krajowego referendum w sprawie dostępu dzieci do informacji na temat kwestii orientacji seksualnej i tożsamości płciowej w tym samym dniu, w którym odbywały się wybory parlamentarne, była wysoce niefortunna, gdyż nasiliła instrumentalne traktowanie praw człowieka osób LGBTIQ; mając na uwadze, że 29 lipca 2022 r. w sprawozdaniu końcowym międzynarodowa misja obserwacji wyborów OBWE podkreśliła, iż ramy prawne referendum są w dużej mierze niewystarczające i nie zapewniają równych warunków działania w odniesieniu do kampanii referendalnych, ponieważ nie spełniają kluczowych zaleceń

Czwartek, 15 września 2022 r.

wynikających z dobrych praktyk międzynarodowych, a na mocy poprawki z 2018 r. rząd ma pełne prawa do prowadzenia kampanii, gdy jest inicjatorem referendum, co jest sprzeczne z dobrymi praktykami międzynarodowymi, a władze nie są zobowiązane do przekazywania wyborcom obiektywnych informacji na temat kwestii związanych z referendum lub stanowisk zwolenników i przeciwników, co podważa zdolność wyborców do dokonania świadomego wyboru; mając na uwadze, że referendum przeciwko osobom LGBTIQ, które odbyło się na Węgrzech 3 kwietnia 2022 r., było nieważne, gdyż żadna z opcji („tak” lub „nie”) nie uzyskała 50 % głosów; mając na uwadze, że referendum jest szeroko krytykowane jako naruszenie zasady niedyskryminacji;

- CQ. mając na uwadze, że 29 lipca 2022 r. w sprawozdaniu końcowym międzynarodowa misja obserwacji wyborów OBWE podkreśliła, iż mniej niż 20 % wszystkich kandydatów stanowią kobiety, co znacznie ogranicza możliwość wzmocnienia niskiej reprezentacji kobiet w polityce krajowej na Węgrzech; mając na uwadze, że odsetek kobiet zasiadających w węgierskim parlamencie wybranym w 2022 r. wynosi 14 %;
- CR. mając na uwadze, że w uwagach końcowych z 25 marca 2022 r. dotyczących połączonego drugiego i trzeciego sprawozdania Węgier Komitet ONZ ds. Praw Osób z Niepełnosprawnościami wyraził zaniepokojenie faktem, że osoby z niepełnosprawnościami nie dysponują mechanizmem podejmowania autonomicznych decyzji, i zalecił, aby Węgry zmieniły swoje ustawodawstwo w sposób gwarantujący, że w podejmowanych decyzjach będzie przestrzegana godność, autonomia, wola i preferencje osób z niepełnosprawnościami wykonujących czynności prawne; mając na uwadze, że komitet zalecił także, aby Węgry na nowo opracowały stosowane przez siebie środki i przekierowały budżety do środowiskowych usług wsparcia, takich jak usługi osobistych asystentów, z myślą o zapewnieniu osobom z niepełnosprawnościami wsparcia umożliwiającego samodzielne życie we wspólnocie na równych warunkach;

Prawa osób należących do mniejszości, w tym Romów i Żydów, oraz ochrona przed wypowiedziami nawołującymi do nienawiści wobec tych mniejszości

- CS. mając na uwadze, że 9 czerwca 2021 r. Komisja podjęła decyzję o skierowaniu do władz węgierskich wezwania do usunięcia uchybienia, gdyż węgierskie przepisy krajowe nie są w pełni zgodne z unijnymi zasadami zakazującymi dyskryminacji na mocy dyrektywy Rady 2000/43/WE wprowadzającej w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne⁽²¹⁾ oraz dyrektywy Rady 2000/78/WE ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy⁽²²⁾, które to akty wymagają od państw członkowskich ustanowienia skutecznych, proporcjonalnych i odstraszających sankcji za dyskryminację; mając na uwadze, że do gruntownej zmiany doszło w lipcu 2020 r., kiedy Węgry zmieniły krajowy system sankcji, zobowiązując sądy do przyznawania zadośćuczynienia za dyskryminację w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego tylko w postaci usług z zakresu szkolenia i kształcenia zawodowego, a nie w postaci jednorazowej płatności; mając na uwadze, że Parlament Europejski wielokrotnie wzywał państwa członkowskie do zwalczania antycyganizmu za pomocą skutecznych środków ustawodawczych i politycznych;
- CT. mając na uwadze, że 2 grudnia 2021 r. Komisja wysłała władzom węgierskim wezwanie do usunięcia uchybienia w związku z transpozycją decyzji ramowej Rady 2008/913/WSiSW w sprawie zwalczania pewnych form i przejawów rasizmu i ksenofobii za pomocą środków prawnych⁽²³⁾, gdyż węgierskie ramy prawne nie obwarowują sankcją karną publicznego aprobowania, negowania lub rażącego pomniejszania zbrodni międzynarodowych i nie zapewniają uznania pobudek rasistowskich i ksenofobicznych za okoliczność obciążającą ani uwzględniania takich przesłanek przez sądy krajowe w odniesieniu do wszelkich popełnionych przestępstw;
- CU. mając na uwadze, że w uwagach końcowych z 6 czerwca 2019 r. dotyczących połączonych sprawozdań Węgier (od sprawozdania nr 18 do sprawozdania nr 25) Komitet ONZ ds. Likwidacji Dyskryminacji Rasowej stwierdził, że jest głęboko zaniepokojony występowaniem mowy nienawiści na tle rasistowskim skierowanej przeciwko Romom, migrantom, uchodźcom, osobom ubiegającym się o azyl i innym mniejszościom, co podsyca nienawiść i nietolerancję i niekiedy prowadzi do przemocy wobec takich grup, w szczególności ze strony czołowych polityków i w mediach, zwłaszcza w internecie; mając zwłaszcza na uwadze, że komitet jest głęboko zaniepokojony doniesieniami o tym, iż osoby publiczne, w tym zajmujące stanowiska najwyższego szczebla, wydawały oświadczenia mogące propagować nienawiść na tle rasowym, w szczególności podczas skierowanej przeciwko imigrantom i uchodźcom kampanii rządu rozpoczętej w 2015 r., a także obecnością i działalnością organizacji szerzących nienawiść na tle rasowym; mając na uwadze, że odnotowując przedstawione informacje o środkach podjętych w celu poprawy sytuacji Romów, w tym w dziedzinie ochrony zdrowia i edukacji, a także w ramach krajowej strategii włączenia społecznego z 2011 r., komitet nadal był wysoce zaniepokojony utrzymującą się dyskryminacją Romów oraz doświadczaną przez nich segregacją i skrajnym ubóstwem;

⁽²¹⁾ Dz.U. L 180 z 19.7.2000, s. 22.

⁽²²⁾ Dz.U. L 303 z 2.12.2000, s. 16.

⁽²³⁾ Dz.U. L 328 z 6.12.2008, s. 55.

Czwartek, 15 września 2022 r.

- CV. mając na uwadze, że w piątej opinii w sprawie Węgier przyjętej 26 maja 2020 r. komitet doradczy Rady Europy ds. Konwencji ramowej o ochronie mniejszości narodowych stwierdził, że chociaż Węgry utrzymują politykę wspierania mniejszości narodowych opartą na solidnych ramach ustawodawczych, nadal należy uwzględnić trudności strukturalne napotymane przez Romów we wszystkich sferach życia publicznego i prywatnego, w tym w zakresie edukacji, zatrudnienia, zakwaterowania i dostępu do opieki zdrowotnej; mając na uwadze, że komitet podkreślił konieczność podjęcia pilnych środków, aby poprawić sytuację Romów, walczyć z wczesnym kończeniem nauki oraz propagować sprzyjającą włączeniu społecznemu edukację wysokiej jakości, w tym w obszarach podlegających zjawisku segregacji; mając na uwadze, że komitet wskazał ponadto, iż w regionach znajdujących się w niekorzystnej sytuacji istnieje potrzeba większej komplementarności między krajowymi i lokalnymi strategiami politycznymi, aby zapewnić długoterminowe rozwiązania problemów związanych z zatrudnieniem i mieszkalnictwem, podczas gdy dostęp do opieki zdrowotnej i usług socjalnych nadal napotyka poważne przeszkody praktyczne, głównie ze szkodą dla romskich kobiet i dzieci;
- CW. mając na uwadze, że w decyzji z 10 czerwca 2022 r. dotyczącej zamierzonego szczegółowego nadzoru nad wykonaniem wyroków ETPC w sprawach Horváth i Kiss przeciwko Węgrom Komitet Ministrów Rady Europy przypominał, iż przedmiotowa sprawa dotyczy dyskryminacyjnego umieszczania i nadmiernej reprezentacji dzieci romskich w szkołach specjalnych dla dzieci z niepełnosprawnościami intelektualnymi, a państwo ma pozytywny obowiązek unikania utrwalania dyskryminujących praktyk; mając na uwadze, że komitet stanowczo ponowił apel do władz, aby przedstawiły przykłady świadczące o skuteczności administracyjnych i sądowych środków odwoławczych od ustaleń komisji ekspertów oraz by uzupełniły przekazane dane statystyczne dotyczące tej kwestii, wezwał władze, aby uzupełniły informacje statystyczne danymi zdezagregowanymi etnicznie wskazującymi liczbę odwołań wniesionych w sprawach dotyczących dzieci romskich, oraz stanowczo ponowił apel do władz, by przedstawiły dalsze informacje na temat wszelkich stosownych procedur toczących się przed komisarzem ds. praw podstawowych;
- CX. mając na uwadze, że nadal nie przeprowadzono nadzoru nad wykonaniem wyroków ETPC w sprawie Balázs przeciwko Węgrom, dotyczącej naruszeń zakazu dyskryminacji w powiązaniu z zakazem niehumanitarnego lub poniżającego traktowania ze względu na brak skutecznych dochodzeń ze strony władz w kwestii możliwych motywów rasowych niewłaściwego traktowania skarżących się Romów przez przedstawicieli organów ścigania;
- CY. mając na uwadze, że 29 lipca 2022 r. przywódcy grup politycznych w Parlamencie przyjęli oświadczenie, w którym potępił otwarcie rasistowskie deklaracje premiera Viktora Orbána, iż Węgry nie chcą stać się „rasą mieszaną”, oraz podkreślili, że deklaracje te stoją w sprzeczności z naszymi wartościami, które są również zapisane w traktatach UE;

Prawa podstawowe migrantów, osób ubiegających się o azyl i uchodźców

- CZ. mając na uwadze, że w wyroku z 19 marca 2020 r. w sprawie C-564/18, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompá)*, TSUE orzekł, iż dyrektywa 2013/32/UE w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej⁽²⁴⁾ stoi na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które umożliwia odrzucenie jako niedopuszczalnego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej z tego powodu, że wnioskodawca przybył na terytorium danego państwa członkowskiego przez państwo, w którym nie jest on narażony na prześladowanie lub ryzyko doznania poważnej krzywdy, lub w którym zapewniony jest odpowiedni stopień ochrony; mając na uwadze, że TSUE stwierdził, iż dyrektywa stoi również na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które ustanawia ośmiodniowy termin, w którym sąd rozpatrujący odwołanie od decyzji o odrzuceniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej jako niedopuszczalnego ma wydać decyzję, jeżeli sąd ten nie jest w stanie zapewnić w takim terminie skuteczności przepisów materialnych i gwarancji proceduralnych, z których korzysta wnioskodawca na mocy prawa UE;
- DA. mając na uwadze, że w wyroku z 2 kwietnia 2020 r. w sprawach połączonych C-715/17, C-718/17 i C-719/17, w tym w sprawie *Komisia przeciwko Węgrom* (tymczasowy mechanizm relokacji osób ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej), TSUE orzekł, że nie podając regularnie, nie rzadziej niż co trzy miesiące, odpowiedniej liczby osób ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej, które można szybko relokować na ich terytorium, od 25 grudnia 2015 r. Węgry uchybiają zobowiązaniom, które na nich ciążyą na mocy art. 5 ust. 2 decyzji Rady (UE) 2015/1601⁽²⁵⁾, a w konsekwencji pozostałym zobowiązaniom dotyczącym relokacji, które na nich ciążyły na mocy art. 5 ust. 4–11 wspomnianej decyzji;

⁽²⁴⁾ Dz.U. L 180 z 29.6.2013, s. 60.

⁽²⁵⁾ Decyzja Rady (UE) 2015/1601 z dnia 22 września 2015 r. ustanawiająca środki tymczasowe w obszarze ochrony międzynarodowej na rzecz Włoch i Grecji, Dz.U. L 248 z 24.9.2015, s. 80.

Czwartek, 15 września 2022 r.

- DB. mając na uwadze, że w wyroku z 14 maja 2020 r. w sprawach połączonych C-924/19 PPU i C-925/19 PPU Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság i Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság TSUE orzekł, że z dyrektywy 2008/115/WE w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich⁽²⁶⁾ oraz z dyrektywy 2013/33/UE w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową⁽²⁷⁾ wynika, że nałożony na obywatela państwa trzeciego obowiązek stałego przebywania w strefie tranzytowej, której obszar jest ograniczony i zamknięty, w obrębie której przemieszczanie się tego obywatela jest ograniczone i nadzorowane oraz której obywatel ten nie może zgodnie z prawem opuścić według własnej woli w żadnym kierunku, stanowi pozbawienie wolności, jakie cechuje „środek detencyjny” lub „zatrzymanie” w rozumieniu tych dyrektyw; mając na uwadze, że TSUE wskazał, iż prawo unijne stoi na przeszkodzie szeregowi przepisów ustawodawstwa węgierskiego;
- DC. mając na uwadze, że w wyroku z 17 grudnia 2020 r. w sprawie C-808/18 Komisja przeciwko Węgrom („Accueil des demandeurs de protection internationale”) TSUE orzekł, iż Węgry uchybiły zobowiązaniom ciążącym na nich na mocy dyrektyw 2008/115/WE, 2013/32/UE i 2013/33/UE, ponieważ (i) uznają, że z wnioskami o udzielenie ochrony międzynarodowej obywatele państw trzecich lub bezpaństwowcy mogą występować wyłącznie w strefach tranzytowych w Röszke i Tompa, a jednocześnie drastycznie ograniczają liczbę wnioskodawców, którym zezwala się dziennie na wjazd do tych stref tranzytowych; (ii) ustanowiły system systematycznego zatrzymywania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową w strefach tranzytowych w Röszke i Tompa; (iii) umożliwiają wydalanie wszystkich obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających na terytorium Węgier i nie przestrzegają procedur i gwarancji określonych w dorobku prawnym Unii oraz (iv) uzależniają wykonywanie przez osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową prawa do pozostania na terytorium Węgier od spełnienia warunków sprzecznych z prawem Unii; mając na uwadze, że 27 stycznia 2021 r. Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex) ogłosiła, iż zawieszła działalność na Węgrzech w następstwie orzeczenia TSUE; mając na uwadze, że 12 listopada 2021 r. Komisja podjęła decyzję o pozwaniu Węgier do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w związku z niewykonaniem wyroku oraz zwróciła się do TSUE, aby nakazał zapłacenie kar finansowych (sprawa C-123/22);
- DD. mając na uwadze, że 9 czerwca 2021 r. Komisja podjęła decyzję o skierowaniu do władz Węgier wezwania do usunięcia uchybienia i uzasadnionej opinii w związku z brakiem pełnej transpozycji dyrektywy 2013/32/UE w odniesieniu do przepisów dotyczących rozmowy osobistej, badania medycznego, gwarancji dla dzieci i nastolatków bez opieki oraz procedury rozpatrywania wniosku o azyl;
- DE. mając na uwadze, że 15 lipca 2021 r. Komisja podjęła decyzję o pozwaniu Węgier do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, gdyż uznała, że nowa procedura azyłowa jest niezgodna z art. 6 dyrektywy 2013/32/UE zinterpretowanym w świetle art. 18 Karty (sprawa C-823/21 Komisja przeciwko Węgrom);
- DF. mając na uwadze, że w wyroku z 16 listopada 2021 r. w sprawie C-821/19 Komisja przeciwko Węgrom („Incrimination de l'aide aux demandeurs d'asile”) TSUE orzekł, iż Węgry uchybiły zobowiązaniom ciążącym na nich na podstawie: (i) art. 33 ust. 2 dyrektywy 2013/32/UE, gdyż pozwoliły na odrzucenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej jako niedopuszczalnego ze względu na to, że wnioskodawca przybył na terytorium Węgier przez państwo, w którym nie jest narażony na prześladowanie lub na ryzyko doznania poważnej krzywdy, lub w którym zapewniony jest odpowiedni poziom ochrony; (ii) art. 8 ust. 2 i art. 22 ust. 1 dyrektywy 2013/32/UE oraz art. 10 ust. 4 dyrektywy 2013/33/UE, gdyż obwarowały w prawie krajowym sankcją karną czyn każdej osoby, która w ramach działalności organizacyjnej świadczy pomoc w wystąpieniu z wnioskiem o udzielenie azylu na terytorium Węgier lub w złożeniu takiego wniosku, jeżeli można udowodnić ponad wszelką rozsądną wątpliwość, że osoba ta była świadoma tego, iż taki wniosek nie może zostać uwzględniony na podstawie tego prawa; oraz (iii) art. 8 ust. 2, art. 12 ust. 1 lit. c) i art. 22 ust. 1 dyrektywy 2013/32/UE oraz art. 10 ust. 4 dyrektywy 2013/33/UE, gdyż pozbawiły prawa do zbliżania się do granic zewnętrznych Węgier każdego, kto jest podejrzewany o popełnienie takiego czynu zabronionego;
- DG. mając na uwadze, że w sprawozdaniu z 21 maja 2019 r. po wizycie na Węgrzech w dniach 4–8 lutego 2019 r. komisarz praw człowieka Rady Europy stwierdziła, że zajmowane od 2015 r. przez węgierski rząd stanowisko wymierzone przeciwko imigracji i osobom ubiegającym się o azyl doprowadziło do powstania ram ustawodawczych, które utrudniają przyjmowanie osób ubiegających się o azyl i integrację osób uznanych za uchodźców, przewidzianą międzynarodowymi zobowiązaniami w zakresie praw człowieka;

⁽²⁶⁾ Dz.U. L 348 z 24.12.2008, s. 98.

⁽²⁷⁾ Dz.U. L 180 z 29.6.2013, s. 96.

Czwartek, 15 września 2022 r.

- DH. mając na uwadze, że w sprawozdaniu z 17 marca 2020 r. po wizycie na Węgrzech w 2018 r. Europejski Komitet do spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu podkreślił, iż od czasu wizyty ad hoc komitetu w 2017 r. nie zrobiono nic, aby wprowadzić skuteczne zabezpieczenia zapobiegające niewłaściwemu traktowaniu osób zawracanych przez funkcjonariuszy policji węgierskiej za ogrodzenie graniczne do Serbii, przy czym jasne było również, że nie istnieją żadne środki odwoławcze mogące zapewnić takim osobom skuteczną ochronę przed przymusowym wydalaniem lub odesłaniem, w tym odsyłaniem łańcuchowym;
- DI. mając na uwadze, że w uwagach końcowych z 6 czerwca 2019 r. dotyczących połączonych sprawozdań Węgier (od sprawozdania nr 18 do sprawozdania nr 25) Komitet ONZ ds. Likwidacji Dyskryminacji Rasowej wyraził zaniepokojenie alarmującą sytuacją osób ubiegających się o azyl, uchodźców i migrantów oraz doniesieniami, że zasada non-refoulement nie jest w pełni przestrzegana w teorii ani w praktyce; mając na uwadze, że komitet był również głęboko zaniepokojony doniesieniami o stosowaniu nadmiernej siły i przemocy przez funkcjonariuszy organów ścigania wobec obywateli państw trzecich znajdujących się w różnych miejscach na Węgrzech oraz o „wypychaniu” tych, których znaleziono w pobliżu granicy z Serbią, które skutkowało obrażeniami i uszkodzeniami ciała;
- DJ. mając na uwadze, że w wyroku z 2 marca 2021 r. w sprawie R.R. i inni przeciwko Węgrom ETPC stwierdził, iż niezapewnienie pożywienia pierwszemu skarżącemu (R.R.) oraz warunki pobytu pozostałych skarżących (ciężarnej kobiety i dzieci) doprowadziły do naruszenia zakazu niehumanitarnego lub poniżającego traktowania; mając na uwadze, że ETPC stwierdził również, iż pobyt skarżących w strefie tranzytowej oznaczał w istocie pozbawienie wolności, a brak jakiegokolwiek formalnej decyzji za strony władz ani jakiegokolwiek postępowania, w drodze którego sąd mógłby szybko zdecydować o zgodności z prawem ich zatrzymania, doprowadził do naruszenia prawa do wolności i bezpieczeństwa; mając na uwadze, że ETPC doszedł do podobnych wniosków w wyrokach z 24 lutego 2022 r. w sprawie M.B.K. i inni przeciwko Węgrom oraz z 2 czerwca 2022 r. w sprawie H.M. i inni przeciwko Węgrom; mając na uwadze, że nadal nie przeprowadzono szczegółowego nadzoru nad wykonaniem tych wyroków;
- DK. mając na uwadze, że w sprawozdaniu z 11 maja 2020 r. po wizycie na Węgrzech w 2019 r. specjalny sprawozdawca ONZ ds. praw człowieka w odniesieniu do migrantów powtórzył wezwanie, aby rząd węgierski przeprowadził znaczącą ponowną ocenę obecnej sytuacji i stosowanej w niej polityki migracyjnej, oraz stwierdził, że Węgry powinny zakończyć tzw. stan kryzysu, który nie odpowiada rzeczywistości i ma poważny niekorzystny wpływ na prawa człowieka w przypadku migrantów i osób ubiegających się o azyl, na wolność organizacji społeczeństwa obywatelskiego i na uprawnienia sądów, a także znieść wszystkie inne środki ograniczające o podobnej charakterystyce i skutkach;
- DL. mając na uwadze, że w wyroku z 8 lipca 2021 r. w sprawie Shahzad przeciwko Węgrom ETPC stwierdził, iż skarżącego poddano „zbiorczemu” wydalaniu, gdyż władze nie ustaliły jego indywidualnej sytuacji, nie zapewniły rzeczywistych i skutecznych sposobów dostania się na Węgry, skarżącego nie wydano z uwagi na jego postępowanie i nie miał on też dostępu do odpowiedniego środka odwoławczego; mając na uwadze, że nadal nie przeprowadzono szczegółowego nadzoru nad wykonaniem tego wyroku;
- DM. mając na uwadze, że w decyzji z 2 grudnia 2021 r. dotyczącej zamierzonego szczegółowego nadzoru nad wykonaniem wyroku ETPC w sprawie Ilias i Ahmed przeciwko Węgrom Komitet Ministrów Rady Europy przypomniał, iż przedmiotowa sprawa dotyczy uchybienia obowiązkowi proceduralnemu wynikającemu z art. 3 europejskiej konwencji praw człowieka, zgodnie z którym należało ocenić ryzyko niewłaściwego traktowania przed wydalaniem ubiegających się o azyl skarżących do Serbii w oparciu o ogólne domniemanie „bezpiecznego państwa trzeciego”, odnotował z głębokim ubolewaniem, że nie podjęto kroków w celu przeprowadzenia niezbędnej ponownej oceny ustawodawczego domniemania „bezpiecznego państwa trzeciego” w stosunku do Serbii, oraz zdecydowanie ponownie zachęcił do bezwzględnego ponownego przeprowadzenia takiej oceny w zgodzie z wymogami ETPC i do przedstawienia jej podstaw i wyników; mając na uwadze, że komitet zauważył także z niepokojem, iż pomimo wyrażonych we wcześniejszej decyzji obaw nadal stosuje się praktykę przymusowych wydań bez zorganizowanej procedury, oraz zdecydowanie ponowił apel do władz węgierskich o pełne zastosowanie się do wymogów wynikających z wyroku ETPC oraz o zapewnienie, aby przymusowe powroty odbywały się w ramach zorganizowanych procedur, z zabezpieczeniami, zwłaszcza dotyczącymi zagwarantowanego prawem międzynarodowym prawa każdej osoby do ubiegania się o azyl;
- DN. mając na uwadze, że nadal nie przeprowadzono nadzoru nad wykonaniem wyroków ETPC w sprawie Nabil i inni przeciwko Węgrom, dotyczącej naruszeń prawa do wolności i bezpieczeństwa skarżących osób ubiegających się o azyl, które to naruszenia wynikały z ich zatrzymania do czasu rozpatrzenia zasadności ich wniosków o azyl;

Czwartek, 15 września 2022 r.

DO. mając na uwadze, że w piśmie z 12 sierpnia 2022 r. skierowanym do Komitetu Ministrów Rady Europy komisarz praw człowieka Rady Europy wskazała, iż dostęp do procedury azylowej oraz do merytorycznej i indywidualnej oceny ryzyka stał się praktycznie niemożliwy na Węgrzech z powodu kolejnych i nakładających się na siebie środków podejmowanych przez rząd od 2015 r.; mając na uwadze, że potencjalnym osobom ubiegającym się o azyl odmawia się legalnego wjazdu na terytorium Węgier lub, z nielicznymi wyjątkami, zmusza się je do opuszczenia Węgier i poddania wstępnej kontroli w ramach procedury ambasady przed złożeniem wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej; mając na uwadze, że stopniowemu rozpadowi systemu azylowego stale towarzyszy – i napędza go – brutalny dyskurs antymigracyjny rządu węgierskiego, co dodatkowo osłabia przyjmowanie i ochronę uchodźców i osób ubiegających się o azyl w tym kraju;

Prawa gospodarcze i społeczne

DP. mając na uwadze, że w zaleceniu z 12 lipca 2022 r. w sprawie krajowego programu reform Węgier na 2022 r., zawierającym opinię Rady na temat przedstawionego przez Węgry programu konwergencji na 2022 r., Rada zaleciła, aby Węgry kontynuowały integrację na rynku pracy grup znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji, oraz by przedłużyły okres wypłacania świadczeń dla bezrobotnych w celu poprawy adekwatności pomocy społecznej i zapewnienia powszechnego dostępu do niezbędnych usług i odpowiednich warunków mieszkaniowych; mając na uwadze, że zalecono poprawę wyników kształcenia i zwiększenie udziału grup defaworyzowanych, w szczególności Romów, w wysokiej jakości powszechnej edukacji oraz poprawę dostępu do wysokiej jakości usług profilaktycznych i podstawowej opieki zdrowotnej;

DQ. mając na uwadze, że we wnioskach końcowych z 3 marca 2020 r. dotyczących szóstego sprawozdania okresowego nt. Węgier Komitet Praw Dziecka zalecił, aby Węgry nadal inwestowały w środki mające na celu eliminację ubóstwa, ze zwróceniem szczególnej uwagi na dzieci romskie i dzieci żyjące na obszarach znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji społeczno-gospodarczej, oraz wyraził poważne zaniepokojenie w związku z liczbą uczniów wcześniej kończących naukę, z których większość pochodzi ze środowisk znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, przypisaniem szkół publicznych do społeczności wyznaniowych, co może przyczyniać się do segregacji ze względu na religię lub przekonania, dalszą segregacją dzieci romskich w edukacji, różnicami w edukacji między dziećmi romskimi i nieromskimi, brakiem oficjalnych danych dotyczących dzieci romskich objętych edukacją, nękaniami, znęcaniem się i wykluczeniem, które dzieci, a zwłaszcza dzieci LGBTI, napotykają w szkołach oraz stosowaniem w szkołach metod utrzymania dyscypliny niechroniących dzieci przed przemocą fizyczną i psychiczną;

DR. mając na uwadze, że 11 lutego 2022 r. rząd węgierski wydał dekret nadzwyczajny, w którym określił „niezbędne usługi minimalne”, jakie należy zapewnić podczas strajku zgodnie z ustawą o strajkach w sposób tak ogólnikowy, że uniemożliwił podjęcie strajku; mając na uwadze, że dekret ograniczył prawa nauczycieli, którzy 16 marca 2022 r. zapowiedzieli strajk;

DS. mając na uwadze, że od czasu przyjęcia zakazu zamieszkiwania w przestrzeni publicznej kilka sądów powszechnych wystąpiło do Trybunału Konstytucyjnego o uchylenie tego przepisu, gdyż uznały, iż jest on niekonstytucyjny z wielu względów; mając na uwadze, że po długim opóźnieniu Trybunał Konstytucyjny odrzucił wszystkie wnioski złożone przez sądy powszechne ze wszystkich względów i odmówił uwzględnienia jakichkolwiek opinii, które nie wspierały argumentacji rządu; mając na uwadze, że w przypadku bezdomności system zabezpieczenia społecznego skupia się głównie na uznawaniu za nielegalne przebywanie osób bezdomnych w przestrzeniach publicznych i na środkach karnych, a nie na włączeniu społecznym;

1. przypomina, że jego obawy odnoszą się do następujących kwestii na Węgrzech:

- funkcjonowania systemu konstytucyjnego i wyborczego;
- niezależności sądownictwa i innych instytucji oraz praw sędziów;
- korupcji i konfliktów interesów;
- ochrony prywatności i danych;
- wolności słowa i pluralizmu mediów;
- wolności nauki;

Czwartek, 15 września 2022 r.

- wolności religii;
- wolności zrzeszania się;
- prawa do równego traktowania, w tym praw osób LGBTIQ;
- praw osób należących do mniejszości, w tym Romów i Żydów, oraz ochrony przed wypowiedziami nawołującymi do nienawiści wobec tych mniejszości;
- praw podstawowych migrantów, osób ubiegających się o azyl i uchodźców;
- praw gospodarczych i społecznych;

2. uważa, że fakty i tendencje przedstawione w rezolucjach Parlamentu stanowią łącznie systemowe zagrożenie dla wartości, o których mowa w art. 2 TUE, i stwarzają wyraźne ryzyko ich poważnego naruszenia; wyraża głębokie zaniepokojenie celowymi i systematycznymi dążeniami rządu węgierskiego do podważenia podstawowych wartości Unii zapisanych w art. 2 TUE oraz potępia je; podkreśla, że tendencje te znacząco nasiliły się od czasu uruchomienia art. 7 ust. 1 TUE; podkreśla, że rząd węgierski ponosi odpowiedzialność za przywrócenie zgodności z prawem UE i wartościami zapisanymi w art. 2 TUE, i wyraża głębokie ubolewanie, iż brak zdecydowanych działań UE przyczynił się do załamania demokracji, praworządności i praw podstawowych na Węgrzech, co – jak pokazują odpowiednie wskaźniki – przekształciło ten kraj w hybrydowy system autokracji wyborczej;

3. ubolewa nad niezdolnością Rady do poczynienia znaczących postępów w toku trwającej procedury określonej w art. 7 ust. 1 TUE; wzywa Radę do dopilnowania, aby wysłuchania na podstawie art. 7 odbywały się co najmniej raz na prezydencję i dotyczyły także nowych wydarzeń wpływających na praworządność, demokrację i prawa podstawowe; wzywa Radę do publikowania szczegółowych protokołów po każdym wysłuchaniu; podkreśla, że nie ma potrzeby uzyskania jednomyślności w Radzie, aby mogła ona wskazać wyraźne ryzyko wystąpienia poważnego naruszenia unijnych wartości określonych w art. 7 ust. 1, skierować do zainteresowanych państw członkowskich konkretne zalecenia lub określić terminy wykonania tych zaleceń; przypomina, że wzywa do tego Radę, i podkreśla, że jakiegokolwiek dalsze opóźnienie takich działań stanowiłoby naruszenie zasady praworządności przez samą Radę; podkreśla, że państwa członkowskie mają obowiązek wspólnie działać i położyć kres atakom na wartości zapisane w art. 2 TUE; wzywa Radę do jak najszybszego wydania zaleceń dla Węgier, aby rozwiązać problemy wspomniane w rezolucji PE z 12 września 2018 roku i niniejszej rezolucji, oraz do wezwania Węgier, aby zastosowały się do wszystkich wspomnianych wyroków i zaleceń, w tym do wyroków i zaleceń związanych z wyborami powszechnymi, które odbyły się 3 kwietnia 2022 r.; nalega, aby we wszystkich postępowaniach związanych z art. 7 TUE Parlament mógł przedstawiać Radzie uzasadniony wniosek, uczestniczyć w wysłuchaniach na podstawie art. 7 TUE oraz niezwłocznie otrzymywać pełne informacje na każdym etapie procedury;

4. apeluje do Komisji i Rady, aby zwróciły większą uwagę na systemowy demontaż praworządności, a także na powiązania między poszczególnymi naruszeniami wartości wskazanymi w rezolucjach; podkreśla, że brak przeciwdziałania naruszeniom praworządności osłabia demokratyczne instytucje i ostatecznie wpływa na prawa człowieka i życie każdej osoby w kraju, w którym do tych naruszeń dochodzi; podkreśla, że Unia powinna z taką samą determinacją bronić wszystkich wartości zapisanych w art. 2 TUE;

5. apeluje do Komisji o pełne wykorzystanie dostępnych narzędzi, w szczególności przyspieszonych postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, wniosków o zastosowanie środków tymczasowych wnoszonych do Trybunału Sprawiedliwości i działań podejmowanych w razie niewykonania orzeczeń Trybunału, aby wyeliminować wyraźne ryzyko poważnego naruszenia przez Węgry wartości, na których opiera się Unia; przypomina, jak ważne jest rozporządzenie w sprawie warunkowości w zakresie praworządności, i z zadowoleniem przyjmuje decyzję o zastosowaniu go do Węgier, mimo znacznej zwłoki i ograniczonego zakresu; wzywa Komisję, aby natychmiast podjęła działania na podstawie wspomnianego rozporządzenia w odniesieniu do innych przypadków naruszenia zasad praworządności, w szczególności dotyczących niezawisłości sądownictwa i innych zasad, o których mowa w piśmie skierowanym przez Komisję do Węgier 19 listopada 2021 r.; podkreśla fakt, że stosowanie rozporządzenia w sprawie warunkowości w zakresie praworządności jest narzędziem uzupełniającym procedurę przewidzianą w art. 7, jest ono bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich i wykonalne od stycznia 2021 r., a także wzywa Komisję, aby podjęła wszelkie kroki niezbędne dla zapewnienia jego skutecznego egzekwowania; zauważa, że istnieje ryzyko sprzeniewierzenia środków publicznych w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, i ponownie wzywa Komisję, aby nie akceptowała planu Węgier do czasu pełnego zastosowania się przez ten kraj do wszystkich dotyczących go zaleceń krajowych w dziedzinie praworządności w ramach europejskiego semestru oraz do czasu wykonania przez niego wszystkich odpowiednich wyroków TSUE i ETPC; oczekuje od Komisji, że przed zatwierdzeniem umów o partnerstwie i programów polityki spójności wykluczy wszelkie ryzyko, że programy w ramach polityki spójności mogłyby przyczynić się do niewłaściwego wykorzystywania funduszy UE lub do naruszenia

Czwartek, 15 września 2022 r.

praworządności; wzywa Komisję do bardziej rygorystycznego stosowania rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów⁽²⁸⁾ i rozporządzenia finansowego⁽²⁹⁾, aby przeciwdziałać sprzeniewierzaniu funduszy unijnych ze względów politycznych; uważa, że stosowanie tych instrumentów, aby chronić wartości zapisane w art. 2 TUE, jest jeszcze bardziej naglące w chwili, gdy wartościom tym zagraża wojna prowadzona przez Rosję przeciwko Ukrainie i działania podejmowane przez Rosję przeciwko UE;

6. ponownie wzywa Komisję do dopilnowania, aby w przypadku zastosowania sankcji w ramach mechanizmu warunkowości w zakresie praworządności, o którym mowa w art. 5 ust. 4 i 5 rozporządzenia w sprawie warunkowości w zakresie praworządności, odbiorcy końcowi lub beneficjenci funduszy UE nie zostali pozbawieni tych funduszy; wzywa Komisję, aby znalazła sposoby rozdzielania funduszy UE za pośrednictwem samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych, jeżeli dany rząd nie współpracuje w odniesieniu do niedociągnięć we wdrażaniu praworządności;

7. wzywa Komisję, aby wspierała niezależne społeczeństwo obywatelskie na Węgrzech, chroniące wartości zapisane w art. 2 TUE, w szczególności przy wykorzystaniu programu „Obywatele, równość, prawa i wartości”; ponownie wzywa Komisję, aby przyjęła kompleksową strategię na rzecz społeczeństwa obywatelskiego w celu ochrony i rozwijania w Unii przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego, która to strategia będzie integrować wszystkie istniejące narzędzia oraz obejmować zbiór konkretnych środków ochrony i wzmacniania wspomnianej przestrzeni;

8. ponawia swój apel do Komisji i Rady, aby natychmiast rozpoczęły negocjacje z Parlamentem w sprawie unijnego mechanizmu na rzecz demokracji, praworządności i praw podstawowych w formie porozumienia międzyinstytucjonalnego obejmującego stały cykl polityczny instytucji UE;

9. z zadowoleniem przyjmuje wnioski z Konferencji w sprawie przyszłości Europy, zwłaszcza wnioski zawarte w propozycji nr 25 w sprawie praworządności, wartości demokratycznych i tożsamości europejskiej, oraz ponownie podkreśla, że należy wzmocnić procedury ochrony wartości, na których opiera się Unia, oraz wyjaśnić sposób określania i konsekwencji naruszeń podstawowych wartości;

10. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, rządów i parlamentom państw członkowskich, Radzie Europy, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie oraz Organizacji Narodów Zjednoczonych.

⁽²⁸⁾ Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 159.

⁽²⁹⁾ Dz.U. L 193 z 30.7.2018, s. 1.